

Merhabalar efendim,

Receb ve Şa'bân'ın manevî hazzını yaşadığımız, Ramazan-ı Şerif'in ulvî rayihalarını latâif-i küliyemize çektiğimiz şu mukaddes günlerde,

İkinci sene-i devriyesini elinizdeki sayıyla tamamlayan ZUHÛR, siz kıymetli okurlarını hasret ve muhabbetle selamlar.

Tasavvufî ahlak, tarih, şiir, sanat, zarurât-ı diniyye... merkezli yolculuğunda sakin ama sabırlı, kararlı ve rabitalı yol almayı sürdüren dergimiz;

Takındığı çift kanadıyla mana âleminde seyr u sülûk ederken,

Feyiz ve duygu yüklü sayfalarından maada;

Sosyal medya aracılığı ile de sesini ve mesajını sizlere duyurmanın sürurunu yaşıyor.

Maksat muhabbet-i ilâhî olunca, bu uğurda gösterilen gayret, harcanan emek, zaman... manevî bir zevke dönüşüyor bi-iznillah.

Bu sayımızda;

Kur'ân ve Sünnet'te anlamını bulan "veli" kavramını kıymetli hocamız Abdullah Demircioğlu'nun satırlarında idrak edecek,

Yekdiğerinde tayy-i zaman ve tayy-i mekân ederek,

Kâh Asr-ı Saadet'i, Osmanlı'yı,

Kâh Yuşa Tepesi'nin sırrını, tasavvuf tarihinin ibretlik sahnelerini... mâhir kalemlerin penceresinden serdetmeye çalışacağız sizlere.

Beni yalnız bırakma

Bu dünyada,

Ukbâda,

Mezarımda...

Her nefes aldığımda

Beni koru!

Sana; havadan

Sudan,

Yediğim içtiğimden,

Her şeyden daha fazla

Muhtacım.

Niyazına yürekten "âmin" derken,

Dualar, zikirler, tasavvufta rüya ve en-nihaye yaklaşan mübarek Ramazan Ayı üzerine söylenenler, oruçla ilgili bilinmesi gerekenlerle perdeyi kapatacağımız müsaade buyrulursa.

Kur'ân-ı Azîmüşşân'ın, Sünnet-i Seniyye'nin ve Gönül Sultanları'nın manevî çeşmesinde iliklerinize kadar kandığınız; zikirli, fikirli, feyizli ve bereketli bir ÜÇ AY geçirmeniz duasıyla.

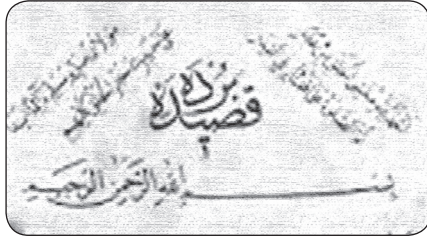
fi emânillâh...

İçindekiler

Kur'ân ve Sünnet'te Velî Kavramı
Abdullah Demircioğlu / 3

Kaside-i Bür'e
Tufan Atmaca / 5

Tasavvufta Semâ'
Prof. Dr. Süleyman Uludağ / 21

Peygamberimizin Ramazan Müjdeleri
Prof. Dr. Hüseyin Algül / 39

Dualar, Zikirler
Zâkir / 8

Müjdeci, Umut Dolu ve Gerçekçi Olmak
Prof. Dr. Ali Akyüz / 10

Âlemlere Rahmet (s.a.s)
Dr. Yunus Akyürek / 12

Günaha Girme(k)
Prof. Dr. Mustafa Kara / 14

Osmanlı'nın Erdemli İnsanları
Edebâli Karabyık / 16

Sufilerden Esintiler - Cüneyd-i Bağdadi (k.s) / 19

Tasavvufta Semâ
Prof. Dr. Süleyman Uludağ / 21

Güneş ve Ayı Görür Gibi
Abdülkadir Geylani (k.s) / 23

Tayy-i Zamân, Tayy-i Mekan
Zülcenâheyn / 24

Sana Sığmırım
Zülcenâheyn / 26

Divan-ı Kebir'den... / 27

Yokluk Kapısı
H. İbrahim Durgutluoğlu / 29

Kıssadan Hisseler
Hazırlayan: Oktay Yetişkin / 31

**Ankâzâde Köstendili Halil Efendi'nin,
Tüti İhsan Efendi'ye Mektubu 17. Mektub / 34**

İlahi Deryadan İnciler
Dr. Zafer Tortum / 37

Peygamberimizin Ramazan Müjdeleri
Prof. Dr. Hüseyin Algül / 39

Allah'ın Yardımı Geldiğinde
Şaban Keseci / 42

Oruçla İlgili Bilinmesi Gerekenler
Emre Altıntaş / 45

Kitap Tanıtımı / 48

Kur'ân ve Sünnet'te

Veli Kavramı

Avrupa İlahiyat Fakültesi Rektörü, Abdullah DEMİRCİOĞLU

Üçler, yediler ve kırklar tasavvufi tabirlerden olup, kültürümüze yerleşmiş olan sözlerdir.

Bunlar kademe kademe, Cenâb-ı Allah'ın sevdikleri, dost edindikleridir.

Sevdikleri, dost edindikleri ifadesinden ayrıkı anlamlar çıkaranlar var. Onlar;

"Hiç Cenâb-ı Allah dost edinir mi?" veya "Sever mi?" yaklaşımıyla olaya bakarak buna "küfür, şirk" diyorlar.

Kur'ân-ı Azîmüşşân'da ulü'l-azm peygamberlerden Hz. İbrahim'e; Halil/Dost, yâran, sevgili (Nisâ, 4/125) diye hitap edildiği malûmdur.

Bunun yanında hem Kur'ân-ı Kerîm'de hem de hadislerde veli, bunun çoğulu evliya tabirleri geçmekte ve bu mutlu kişilerin nasıl vasıfta oldukları belirtilmektedir.

Resûlullâh'ın (s.a.s) hadisinde:

"Cenâb-ı Allah bir kimseyi severse Cibrîl'i çağırır ve ona şu şekilde de emir ve ferman eder: 'Ben filan kişiyi seviyorum, onu sen de seveceksin. Sonra gök ehline sevmelerini emredeceksin. Sonra da yerdekilere onu sevmelerini emredeceksin...' (Riyâzü's-Sâlihîn, hadis no: 387; Müslim, Birr ve Sıla, 2637) şeklinde bu sevme, sevgi ve veli-evliya olayı haber verilmektedir.

Bu emir gereği Cibrîl'in, göktekilerin ve yerdekilerin o kişiyi sevdikleri bu vakta, "kendilerine emredilenler tarafından kabul görür (fe tudeu'l-kabûl)" ifadesiyle perçinlenmiştir.

Peki, bu durumda "veliyyullâh" ne demektir denilecek olursa...

Kısaca;

"Allah'tan korkan, temiz ve amel-i sâlih işleyen, itaatkâr/mut'î kul, Cenâb-ı Allah'ın dostu" diye tarif olunmuştur.

Cenâb-ı Allah,

"Dikkat ediniz, Allah'ın veli kulları için asla korku yoktur ve onlar mahzun bile olmayacaklardır." (Yûnus, 10/62) buyurur.

Ve yine, bunun gibi başka ayetlerde de dolaylı olarak, cennete giren amel-i sâlih işleyen kullardan razı olduğunu ve onların da bahsedilen nimetler sebebiyle mutlu ve hoşnut olacakları ifade edilmektedir.

Hadislere gelince;

"Kulun nâfilelerle Allah'a (c.c) yaklaştığı, bu sebeple O'nun sevgisine nail olacağı ve bu sevgiden sonra da böyle bir kulun gören gözü, işiten kulağı, tutan eli, yürüyen ayağı olacağı..." (Buhârî, Rikâk/38) belirtilmekte-

dir. Buna benzer hadisleri çoğaltmak mümkündür.

Bunlardan yola çıkarak tasavvufta çok kullanılan üçler, yediler, kırklar ile abdal, budelâ ve benzeri olanları görmekteyiz.

Şüphesiz ki Resûlullâh'ın, kendi arkadaşlarından bazılarını, layık olduklarından dolayı bazı sıfatlarla tavsif ettikleri olmuştur.

Hevâdan konuşmayan Peygamber'in, Ali'ye (r.a):

"Harun, Musa'ya nasılsa sen de bana öylesin!" demesi gibi olan diğer örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Bir de Allah Teâlâ'ya yakın, sevgili kullardan bir kısmı manasında "Ebdâl" olan kullar vardır. Bunları halk açık olarak bilemez. İçlerinden biri vefat edince yerine bir başka veli geçer. "Dünyanın düzeni ile vazifelidirler", denilmiştir.

Adetleri bilinemeyecek kadar çoktur.

Biri vefat edince diğeri onun yerine geçtiğinden dolayı "bedel", bunun çoğulu olan "ebdâl" olarak bilinirler.

Ümmet arasında her zaman kırk kişinin bulunduğu ve bunların kalplerinin İbrahim (a.s) gibi olduğu,

Belâ ve musibetlerin onlar sebebiyle def edildiği beyanla,

Kendilerinin bu seviyeye yetişmelerindeki en etken olan şeyin cömertlikleri yanında müslümanlara bol bol nasihat ettikleri... hadis diye Hilvetü'l-Evliyâ'da nakledilmiştir.

Her ne kadar sayılarının bilinemeyecek kadar çok olduğu söylenirse de; bazıları bunların yedi, kırk veya yetmiş kişi olduğunu söylemiştir.

Benî Âdem'in Efendisine

Şiirlerin Efendisi Olan Na'tlar - II

Tufan Atmaca

Kaside-i Bür'e

“Ya Rab, nasıl ulaşalım Senin rızana...”

diye bir düşünce geçiriyorsak içimizden, bir umulmadık bir umman gelir önümüze. O yaradan ki Ekmel-i Kâinat Fahr-i Âlem Muhammed'i (s.a.s) yarattı, bizi nasıl sevdiğini kanıtladı. O sevdi, “Habibim” dedi. Biz de seversek oluruz O'nun mahbubu elbet...

Olmaz O'nsuz denizde yol alan, varmaz O'nsuz yollara çıkan, **“İstersen yevm-i mahşerde şefaât; Kıl Habib-i Kibriyâ'ya salevât”** diyoruz ve O'nun bizim için ne kadar çok önemi olduğunu tekrarlıyoruz.

Kur'ân'da önceki milletlerin nasıl ki bir düşmanla karşılaştıklarında, **“Ya Rab, âhir zamanda göndereceğin son Nebî'nin yüzü suyu hürmetine bize yardım et!”** niyazlarını hatırlarsak, bizler de O'na ümmet olduğumuz nisbetle bu yakarışlarımızı daha bir yükseğe çıkarmalıyız.

Öyle ki; Abdullah Demircioğlu Hocaefendi'nin, **“Le kad kâne lekum fî Rasûlillâh; Kur'ân'da buyurur Hz. Allah; Aşkım Sanadır ya Resûlallah; Ya Habibal-lah, Ya Şefîa'l-Muznibîn”** şiiri;

Fuzulî'nin **“Saçma ey göz aşkdan gön-lümdeki yâre su, kim bu denli tutuşan odlara kılmaz çare su”** serpintisi varsa, Resûlullah âşıkları için bizler de bu yazımızda aşkı donmuş uzuvlara, dinmiş organlara, felçli hastalara şifa olan İmam Bûsiri'nin **“KASİDE-İ BÜR'E”** sinden bahsedeceğiz.

Bilindiği üzere İmam Bûsiri'nin tam ismi, Ebû Abdullah Şerefüddin Muhammed b. Said b. Hammad b. Muhsin el-Bûsiri'dir. Kendisi Peygamber Efendimize (s.a.s) yazdığı şiirleri ile ün salmıştır. Meşhur İslâm âlimlerinden ve velilerindedir. Mısır'ın Behnesâ şehrine bağlı Behşim'de, Hicrî 1 Şevval 608'de (7 Mart 1212) doğdu. Aslen Berberî olan İmam Bûsiri Fas'taki Hammad Kalesi'ndeki Habnunoğullarındandır. Hafızlıktan sonra öğrenimine Kahire'de devam etmiştir. Yazdığı eserlerle İslâmî ve tâli ilimlere, Arab dili ve edebiyatına ne kadar hâkim olduğunu göstermiştir. Bir müddet vezir Zeyneddin Ya'kub İbn Zübeyr'in yanında görev yaptıktan ve Kahire'de çocuklara Kur'ân dersleri verdikten sonra ayrıldığını ve çeşitli diyarlar gezdiğini şiirlerinden ve kaynaklardan öğ-

renmekteyiz. İskenderiye’de seksen küsur yaşında vefat ettikten sonra kendi ismiyle anılan camiin içerisindeki sağ maksûreye gömülmüştür.

Muhammed Bûsirî Ebu’l-Hasan eş-Şazeli Hazretlerinden inâbe almış ve onun vefatından sonra yerine geçen Ebu’l-Abbas Ahmed el-Mürsî’ye intisâb etmiştir. Mürşidi Ahmed el-Mürsî’yi medh u senâ eden, onun, zamanın kutbu ve imamı olduğunu belirten merşiye yazmıştır. İhvanı büyük mutasavvıf İbn Atâullah Allah aşkıını işlerken, kendisi Rasûl sevgisini işlemiştir. (DİA, VI, 468-470)

İmam Bûsirî haksızlığa karşı son derece duyarlı birisiydi. Ömrünün sonuna doğru nüzul hastalığı geldiğinden, bedeninin yarısı hareketsiz bir süre yaşamıştır. Yüce Allah’a hastalığına şifa vermesi için, Rasûllâh’ı vesile kılarak çok dua etmiştir. Ecmelü’n ve Ekmelü’n-nâs olan Peygamber Efendimizi medh u sena eden meşhur Kaside-i Bür’e’sini hazırlamış, rüyasında Peygamber Efendimize sunmuş ve şifa bulmuştur. İmam Bûsirî’nin, bu şiirini hazırlayışındaki samimiyeti hususundaki bilgileri ve şiirdeki gizemleri kıymetli hocamız Abdullah Demircioğlu ile yaptığımız söyleşi ile anlamaya çalışalım.

“Kaside nedir, diyecek olursak; Kaside, sevgisi olan kişileri medh u senâ etmekten ibarettir. Arab cahiliye devrinde başlamış, Osmanlılara kadar devam etmiştir. Sultanlara haddi aşacak derecede medh u senalar yapılmış olup, bunlar zaman zaman zulme dahi sebep olmuştur. Osmanlılarda tek tük aşırı giden kaside yazarları olmuştur ama padişahların itibar etmemesiyle pek tutulmamıştır.

Bizim İslâmî kasidelerde ayrı bir durum var. Peygamber Efendimizi (s.a.s) medhetme hususu var. Burada riya söz konusu olamaz, beklenti ancak sevaptır. Cenab-ı Allah’a yakınlık O’nun rızasını kazanmaktır. Çünkü Resûlullah’ı zaten Cenab-ı Allah medh u senâ etmiştir.

İmam Bûsirî, nüzul hadisesi/felç olunca rüyasında Peygamber Efendimize (s.a.s) okumuştur. O’da çok memnun olmuş ve Hırka-yı Şerifi,

İmam Bûsirî'ye bağışlamıştır. Ve uyandığı zamanda İmam Bûsirî bu hastalığında iyileşmiştir. O günden bugüne bu kaside müslümanlar arasında şöhret bulmuş, nüzul hastalıklarına tedavi için okunmuştur. Bu bir samimiyettir ve ihlâstır. Eldeki dayanağımız İmam Bûsirî, Nâbî gibi kimselerin ihlâsıdır ve yalan söylemiyor olmalarıdır. O'nun için Hadis ilminde de çok itibar edilen sahabilerden hadisler toplanmıştır. Binlerce hadis bizlere rivayet edile gelmiştir. Bir de dinimizde yalan söylemenin yasak oluşu vardır. Peygamber Efendimiz kendi hadisleri hakkında **“Men kezebe ‘aleyye mutamminen fe’l-yetebeve’ mak’adehû mine’n-nâr / Bana kasten yalan söyleyen kişi Cehennemdeki yerini hazırlasın”** buyuruyor. Gerçek müslüman, Resûlullah'a bu iftirayı yapamaz. Rüyasında görmediği bir şeyi gördüm diyemez. Rüya hususu da ayrı bir durumdur. Bunları İmam Bûsirî biliyor. Aşk düşmüş gönüllerine. İslam'la meşbu olmuş/kanmış bir kişi hiç yalan söyler mi?"

Bu bağlamda İmam Bûsirî'nin aşkından bir nebze almayı ümit ederek 161 beyitten oluşan aşk ırmağı, feyiz denizinden bir nebze olsun istifade etmeyi düşünerek on bölümden oluşan kasidesini peyderpey aktaracağız. Burada Abdullah Efendiyle yaptığımız söyleşi ışığında feyizlenmeyi arzuluyoruz. Resûlullah'ın aşkıyla yanmayı ayıplayanlara, O Fahr-i Kâinat'ı sevmeyi bidat sayanlara bir cevap ve doğru yola ileten bir delil olacağı ümidiyle devam ediyoruz. Kaside-i Bür'e'nin nasıl oluştuğuna dair söyleşimize devam ederek bereketlenelim;

“Birinci bölüm Resûlullah'a olan aşkı ele almaktadır. 12 beyitten oluşmaktadır. Bu bölüm Peygamber Efendimizin sevgisini, aşkı muhabbetini anlatan bölümdür.

**E min tezekkürî cirânin bi zî selemin
Mezecte dem'an cerâ min mukletin bi demi**

(Ey benim dertli gönlüm! Selem ağaçlarının süslediği vadideki komşuları hatırladığın için

mi gözlerinin ak ve karasından akan yaşı kan ile karıştırmaktasın?)

Açıklama:

Gözlerinin yaşla dolduğunu ve neden dolduğunu soruyor kendisine. Burada “Zî selemin” deniliyor. Manası, “Selamet yeri.” Bu mevki sana hatırlatıldığında Medine-i Münevvere aklına geliyor. Bundan dolayı kanla dolan gözyaşlarını gözünden boşaltıyorsun.

Bu bölümden bir tane daha tercüme edebiliriz. (3. Beyit)

Fe mâ li ‘ayneyke in kulturekfufâ hemetâ

Ve mâ li kalbike in kultestefik yehimî

(Ey gönül! İki gözüne ne oldu ki, onlara “kendinizi tutun, ağlamayın” dedikçe o iki göz daha çok kanlı yas akıtıyorlar?

Ve kalbinde de ne oldu ki, “sakin ol, kendi gel” desen de, o aldırmaıyıp ölçüsüz sevgisi, hayranlığı ve delicesine aşk ve muhabbeti artıyor?)

Açıklama:

Senin iki gözüne ne oluyor ki, sen ona “artık yeter ağlama, gözyaşı dökme” dediğin zaman; o gözyaşlarını yine fıskırtarak akıtıyor.

Senin kalbine de ne oluyor ki, yani “artık hüzünlenme, kederlenme, gam yapma” dediğin zaman; elemi daha fazla, kederi gamı düşüncesi daha fazla oluyor, coştukça coşuyor.

Açıklamalarıyla feyizyâb olduğumuz Abdullah Efendi'nin, Kaside-i Bür'e hakkındaki değerli yorumlarını aktardıktan sonra gelecek sayımızda ikinci ve diğer bölümlerden bahsedebilme temennisiyle veda ediyor,

Hasta kullara, samimi dua ve yakarışlarınıızı esirgememenizi diliyoruz.

Bâkî selamlar...

Dualar, Zikirler...

Dualar, Zikirler...

Dualar, Zikirler...

Hazırlayan: Zâkir

Yâ Zelcelâli ve'l-İkrâm

Dua ederken Allahu Teâlâ'ya, O'nun güzel isimleriyle hitap ederek niyaz etmelidir. Nitekim Kurân-ı Kerim'de:

“En güzel isimler Allahu Teâlâ'ya mahsustur. O'na, o isimlerle dua edin!” (Arâf Sûresi, 180) buyrulur.

Peygamber Efendimiz de şöyle buyurmuştur:

“Dualarınızda ‘Yâ zelcelâli ve'l-ikrâm’ demeye dikkatlice devam edin.” (Tirmizî, Daavât, 92, V/540)

Yine Peygamber Efendimiz (s.a.s), bir adamın:

“Yâ zelcelâli ve'l-ikrâm / Ey yücelik ve ikram sahibi Allah'ım!” diye dua ettiğini duyunca şöyle demiştir:

“Haydi, iste. Duana icabet edildi.” (Tirmizî, Daavât, 94, V/541)

Yâ Hayy, Yâ Kayyûm...

Hz. Ali der ki:

“Bedir günü, savaş şiddetlendiği zaman, Rasûlullah aleyhisselama sığınmıştık.

O gün, insanların en cesaretlisi ve en kahramanı o idi.

Müşriklerin saflarına ondan daha yakın olan kimse yoktu!” (İbn Sa'd, Tabakât, II, 23; İbn Hanbel, Müsned, I, 126)

“Bedir günü, biraz çarpıştıktan sonra;

‘Ne yapıyor bir bakayım?’ diye acele Peygamber aleyhisselamin yanına geldim.

Efendimiz aleyhisselam, secdeye kapanmış, durmadan:

‘Yâ Hayy, yâ Kayyûm! Yâ Hayy, yâ Kayyûm!’ diyordu.

Çarpışmak için, savaş meydanına döndüm.

Rasûlullah'ın yanına tekrar dönüp geldiğim zaman, o yine secdeye kapanmış,

'Yâ Hayy, yâ Kayyûm!' diyordu.

Sonra, tekrar çarpışmaya gittim. Tekrar dönüp geldiğim zaman, kendisi yine secdede bunu söylüyordu.

(Nihayet) Yüce Allah, ona fetih ve zaferi ihsan etti." (İbn Sa'd, II, 26, I, 223; Beyhaki, Delâilü'n-Nübüvve, III, 49; Ebu'l-Fidâ, el-Bidâye ve'n-Nihâye, III, 275 vd.

Sıkıntı ve Borçtan Kurtulmak İçin

Ebû Dâvûd'un rivayetine göre; Ensâr'dan Ebû Umâme (r.a) namaz vakti dışında camide dalgın dalgın oturuyordu.

Rasûlullâh (s.a.v), ashabından (r.a) bu zatın mescidde dalgın oturduğunu görmüş ve halini sormuştu.

Ebû Umâme:

"Çok borcum var, dardayım, sıkıntı çekiyorum yâ Rasûlullâh!" diye cevap verdi.

Rasûl-i Ekrem (s.a.v) Efendimiz:

"Sana bir dua öğreteceğim. Onu okuduğun zaman Cenab-ı Hakk senin gamını, kederini giderir. Borcunu ödetir. Bu duayı sabah akşam oku" buyurmuş ve şu duayı öğretmiştir:

اللهم اني أعوذ بك من الهم والحزن وأعوذ بك من العجز والكسل
وأعوذ بك من الجبن والبخل وأعوذ بك من غلبة الدين وقهر الرجال

Okunuşu:

"Allâhümme innî eûzü bike mine'l-hemmi ve'l-hazenî ve eûzü bike mine'l-aczi ve'l-keseli ve eûzü bike mine'l-cübni ve'l-buhli ve eûzü bike min galebeti'd-deyni ve kahri'r-ricâl"

Manası:

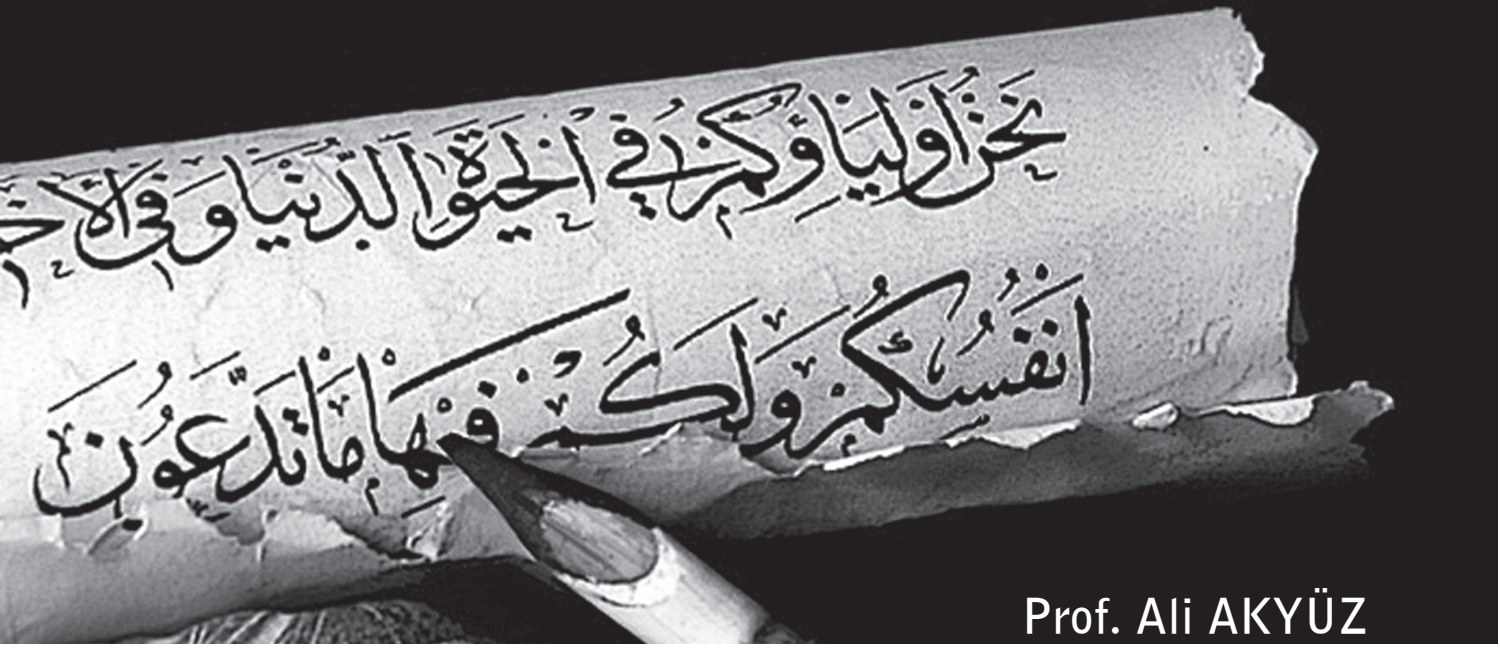
"Ey Allah'ım! Elem/sıkıntı ve keder/üzüntüden sana sığınırım. Acizlikten, tembellikten, bıkkınlıktan sana sığınırım. Korkaklık ve cimrilikten de sana sığınırım. Allah'ım! Borç altında ezilmekten, adamların

kahrından (insanların nefsimi kullanmasından ve onlara mağlup olmaktan da sana sığınırım.)"

Hız. Ebû Umâme şöyle demiştir:

"Rasûlullâh'ın emrettiği gibi duayı sabah akşam okumaya devam ettim. Bütün dertlerim sıkıntı ve bunalımım gitti. Borçlarımı da ödedim." (Buhârî, Müslim, Nesâî)

Prof. Ali AKYÜZ

Müjdecî, Umut Dolu ve Gerçekçi Olmak

“Ey Muhammed! Dinleyip de sözün en güzeline uyan kullarımı müjdele!” (Zümer, 39/18)

Hız. Peygamber’in en ayrıcalıklı vasfıdır MÜJDECİ olmak.

O, karanlıklar arasında yolunu ve umudunu kaybetmişlere yüksek tondan haykırışıyla umut aşılayan ve yol gösterendir. Haykırdığı ilk prensip,

“Allah’ın rahmetinden umut kesmeyin. O bütün kusur ve günahları bağışlar. Allah’ın rahmetinden ancak gerçeği ve hakikati saklayan kâfirler umut keser.” (Yûsuf, 12/87; Zümer, 39/53) ifadesiyle formüle edilen ve umutsuzluğa karşı tavır belirlemeyi, düşüncesinin temelinde oturtan umut dolu aydınlık çağrısıdır. Kötülük ve zulmün sürekli olmadığını, mutlaka bir gün güneşin doğacağını, bedbinlikler, karamsarlıklar ve olumsuzlukların dağılacağını muştulayan bir duygu, düşünce atmosferini oluşturma çabasıdır. Şâirin dediği gibi;

Doğacaktır sana vaat ettiği günler Hakkın,

Kim bilir belki yarın belki yarından da yakın.

Umutları olmayanların yarınları yoktur. Yarınları olmayan, hayalleri tükenen

insanların azim ve heyecanı kaybolur. Böyle bir atmosfer içinde sıkışan insanoğlunun çalışma ve gayretli olması beklenemez. Sonuç itibarıyla herkes bir yanılaşa ve hayal dünyasında oluşturduğu bir mite sığınır ve onunla oyalanmaya, bu duygularla avunmaya çalışır. Bir vecizede ifadesini bulduğu üzere,

“Kimisi geçmişin hamasetine sığınır, kimisi geleceğin umutlarına soyunur, hep hayal dünyasında gezinir, hiç yaşamadan ölürler.”

Böylesi karamsarlıkların arasından sıyrılıp bir an olsun ışığa ulaşmak için insanlar, yalan-yanlış demeden fallara, falcılara, rüyalara ve yorumculara kucak açarlar.

Mutlu olmak için umuda ve müjdelere ne kadar da ihtiyacımız var! Bu fitrî/beşerî duygu değil midir insanları gerçek müjde ve umutları göremedikleri için rüyalardan, falcılardan müjde ve umut almaya ve heyecan tazelemeye iten!

Hız. Peygamber’in gerçekçiliğinde -riyakârlıktan uzak- hayatı dolu dolu yaşamak ve onun umut dolu ve müjdecî tavrında sürekliliği korumak, herkes için

en yüce ve doruktaki örnek olmalıdır. Onun hayatındaki umut ve umutsuzluğa dair kırık çizgilere bakıldığında en zor anlarında bile tavrı hep umuttan yana olmuştur. Umutsuzluktan iz yoktur.

İnsanî erdemlerin abidevî ölçekte örneğini temsil eden Hz. Peygamber'e umutlu, gerçekçi ve müjdecî olmak yani umut vermekle ilgili Kur'ân-ı Kerim'de;

- *Ancak Kur'ân'a uyan, Allah'tan korkan kimseyi uyarabileceği ve böyle kimseleri mağfîret ve mükâfatla müjdelemesi,*
- *Bazılarının elindeki varlık ve zenginliğe göz dikmemesi, üzümlü karamsar olmaması,*
- *Peygamberi dinleyip duyan ve sözün en güzeline uyanları müjdelemesi,*
- *Yarınları Allah'ın yardımı ve dilemesiyle daha iyi ve daha doğruya ulaşma umudunu yitirmeden bakması,*
- *Allah'ın lütfuna, yardım ve fethine mutlaka ereceklerini mü'minlere müjdelemesi,*
- *Allah uğruna mallarıyla, canlarıyla mücadele eden, tevbe eden, ibadete devam eden, hamdini eksik etmeyen, oruç tutan, namazını kılan, iyiliği öven, kötülüğü yeren ve Allah'ın koyduğu kurallara riayet eden mü'minleri müjdelemesi,*
- *Eşlerine güzel davranışlarından dolayı Allah'ın büyük bir mükâfat hazırladığını bildirmesi,*
- *Maddi ve manevi değerlere saygılı, Allah'ı hatırdan çıkarmayan erkek-kadın herkesin bağışlanacağını ve büyük bir mükâfatın onları beklediğini açıklaması,*
- *Haddi aşanların da Allah'ın rahmetinden ümit kesmemesi gerektiği ve onun bütün kusur ve günahları bağışlayacağını duyurması,*
- *Ayrıca her şeyin bilinçli bir oluşum olduğu ve hiçbir şeyin tesadüfî olmadığı, kör tesadüflerin oluşturduğu kaos ortamının korkularından uzak durmak ve düşünmek gerektiği, fizik ve metafizik her şeyin vaz edilmiş ilahi kurala uygun bir şekilde*

oluşmakta olduğunun ilan edilerek getirilmesi emir ve tavsiye edilmektedir.

Müjdecî, umut dolu ve gerçekçi olmakla ilgili özelde Hz. Peygamber'e, genelde herkese davranış ve ifade yükümlülüğü getiren ayetlerin meallerini okuyucuların dikkat ve anlayışına sunuyorum;

"Sen ancak Kur'ân'a uyanı ve görmeden Rahman'dan korkan kimseyi uyarabilirsin. İşte böylesini, bir mağfîret ve güzel bir mükâfatla müjdele!" (Yâ-sîn, 36/11)

"Sakin onlardan bazılarını verdiğimiz dünya malına göz dikme! Onlardan dolayı üzülmeye ve mü'minlere alçak gönüllü ol!" (Hicr, 15/88)

"Tâğüt'a kulluk etmekten kaçınıp, Allah'a yönelenlere müjde vardır. Ey Muhammed, dinleyip de sözün en güzeline uyan kullarımı müjdele! Allah'ın doğru yola ilettiği kimseler onlardır. Gerçek akıl sahipleri de onlardır." (Zümer, 39/17-18)

"İnşallah demedikçe hiçbir şey için "Bunu yarın yapacağım" deme! Bunu unuttuğun takdirde Allah'ı an ve 'umarım Rabbim beni, doğruya bundan daha yakın olan bir yola iletir' de." (Keşf, 18/23-24)

"Allah'ın lütfuna ereceklerini mü'minlere müjdele! Kâfirlere ve münafıklara boyun eğme! Onların eziyetlerine aldırma, Allah'a güven! Vekil ve destek olarak Allah yeter." (Ahzâb, 33/47-48)

"Seveceğiniz başka bir şey daha var: Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. Mü'minleri müjdele!" (Sâf, 61/13)

"Allah mü'minlerden, mallarını ve canlarını, cennet karşılığında satın almıştır. Çünkü onlar Allah yolunda savaşır, öldürürler, ölürlük. Bu Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'ân'da, Allah üzerine hak bir vaattir. Allah'tan daha çok sözünü yerine getiren kim vardır! O halde, O'nunla yapmış olduğunuz bu alışverişinizden dolayı sevinin. İşte bu büyük kazançtır. Tevbe edenler, ibadet edenler, hamd edenler, oruç tutanlar, rükû edenler, secde edenler, iyiliği emredip kötülüğün ahkoyanlar ve Allah'ın sınırlarını koruyanlar... O mü'minleri müjdele!" (Tevbe, 9/111-112)

Dr. Yunus AKYÜREK

Âlemlere Rahmet (s.a.s)

Sümâme b. Üsal, Yemâme halkının sey-yidi/ulu kişisi idi. Hicretin altıncı yılında bir vesile ile müslüman oldu. Aynı yıl içerisinde, Efendimizden müsaade alarak umreye gitti.

“*Lebbeyk Allâhümme lebbeyk! İnne’l-hamde ve’n-ni’mete leke ve’l-mülk lâ şerîke lek!*” diyerek Mekke’ye girince, müşrikler onu yakaladılar. Ama konumu itibarıyla Sümâme’ye dokunamadılar ve serbest bıraktılar. Çünkü Yemâme; Kureyşlilerin hububat, her çeşit erzak ve menfaatlerini sağladıkları bir bölgeydi.

Sümâme (r.a) umreden sonra memleketine gitti. Yemâme halkını, Mekke’ye herhangi bir şey yükleyip salmaktan men etti. Neticede Mekke halkı son derece daraldı. Kıtlık yüzünden, deve yününü kanla yoğurup yemeye başladılar...

Peygamberimiz *aleyhisselama* bir yazı yazıp:

“*Sen hem akraba hukukunu gözetmeyi emretmektesin hem de bizimle akrabalık bağlarını koparıp, babaları kılıçtan geçirmekte, çocukları açlıktan öldürmektesin!*”

Bak! Sümâme bizim yiyeceklerimizi kesti ve bizi zarara uğrattı.

Eğer sen yiyeceklerimizle aramıza gerilmemesi için ona bir yazı yazmayı uygun görürsen, yazıver emi...” dediler.

Kureyş müşriklerinin lideri Ebu Süfyan da, kalkıp Medine’ye kadar geldi. Peygamberimiz *aleyhisselama*:

“*Âlemlere rahmet olarak gönderilmiş olduğunu söyleyen sen değil misin?*” diye sordu.

Peygamberimiz *aleyhisselam*:

“Evet!” buyurunca, Ebu Süfyan:

“Fakat sen babaları kılıçla, bebeleri de açlıktan öldürmekte sin!” diyerek çıkıp gitti.

Bunun üzerine Peygamberimiz *aleyhisselam*, Mekkelilere zahire satışına engel olmasın için Sümâmeye yazı yazdı. Yazısında:

“Kavmimle yiyecekleri arasından çekil! Kendilerinin Yemâme’den erzak yüklemelerine engel olma!” buyurdu.

Sümâme de, Efendimiz *aleyhisselamın* buyruğunu yerine getirdi. (M. Âsım Köksal, Medine Dönemi, V, 175-177)

“Âlemlere rahmet” olmak böyle bir şey olsa gerek. Savaş halinde olduğun azılı düşmanına bile acımak, ona merhamet etmek, üstelik bir de lütufta bulunmak... Tıpkı âyette geçtiği gibi,

“İyilikle kötülük bir olmaz. Sen (kötülüğü) en güzel olan bir tarzda sav. O zaman (görürsün ki) seninle arasında düşmanlık olan adeta sıcak bir dost oluvermiş.” (Fussilet, 41/34)

Bu ihsan-ı Nebevî’yi, Mekkeliler belki de Ebû Süfyan’dan bildiler. Yedikleriyle içtikleriyle tekrar Allah’a ve Rasûlü’ne karşı durdular çünkü. Ancak ortada bir insanlık dramı vardı ve Âlemlere Rahmet Efendimiz bunu görmezden gelemezdi. Çocuklar açlıktan ağlarken, insanlar bir lokma ekmeğe muhtaçken O katiyen rahat edemezdi.

Düşünmek lazım, böyle bir fırsat(!) günümüz insanının eline geçse acaba düşmanına nasıl davranırdı?

Hürriyetini elinden almaya çalışan, inancına ibadetine karışan, alay, hakaret ve işkenceyi reva gören, onu ve sevdiklerini ölümle tehdit eden, yurdundan yuvasından çıkmaya zorlayan ve en nihaye savaşıp yok etmeyi gaye edinen düşmanına...

Bugün Afrika başta olmak üzere yakın komşularımız, tarihi bağımız olan ülkeler ve

dünyanın çeşitli yerlerinde savaş, açlık, susuzluk, yokluk, hastalık ve daha pek çok sebeple hayatını kaybeden insanları düşündükçe, Allah’a ve Rasûlü’nü tanımayan his yok-sulu, sömürgeci, hedefine sinsice kilitlenmiş kan emici... zihniyetin hemcinslerine neler yapabileceğini teessüfle izliyoruz.

Öyle ya... Uluslar arası tanınmış yardım kuruluşlarının organizatörlüğünde, güya kurtarmaya gittiğiniz insanları kaçırıp öldürdükten sonra organlarını steril çantalara koyarak kim bilir hangi zengine yetiştirmek için uçağa koşar adım gidişiniz kameralara yakalansaydı, insanlık kime güvensin, kimden medet istesin!

Akbabanın takip ettiği biçare Etiyopyalı yavru, çocuklarını taşıyamadığı için birini yolda ölüme terk etmek zorunda kalan Somalili anne, evladı kucağında vurulan Filistinli baba... Her birine üzülmüyoruz ama bir gerçek var ki bugün zulme uğrayanların kahiri ekserisi müslüman evladı.

Kimsenin zarar görmesini, burnunun bile kanamasını istemezken, kalbimizde kin beslemeyi nakıslık addederden... Ama galiba bunları istemeyen sadece bizler kalmışız şu koskoca dünyada.

Hâlbuki hepimiz Âdem’in (a.s) çocuklarıyız. Temel insan hak ve hukuku anlamında müsaviyiz/eşitiz, hepimiz sevgiye, saygıya ve hürmete layığız. Bunun böyle olduğunu her dinden, kültürden, kesimden... düşünür dillendirse de tarih;

İnsana, Hakk Teâlâ’nın yarattığı mükerrer bir varlık olması hasebiyle gereği gibi değer veren en güzel icracının Nebiyy-i Muhterem Efendimiz olduğuna defaten şahitlik etmiştir.

“Rasûlüm, biz seni, âlemlere rahmet olmanın diye gönderdik!” (Enbiyâ, 21/107)

Sözü uzatmak gereksiz değil mi?

Rabbi Zülcelâl hazretleri, eşsiz Sünneti’ne kâmil manada uyanların zümresine ilhak eyesin bizleri...

Günaha Girme (k)

Prof. Dr. Mustafa KARA

İnsanoğlunun dünyasında iki temel renk vardır: Doğru ve yanlış, ak ve kara, sevap ve günah. İnsanın iç âlemine, gönül dünyasına hitap eden bütün dinler yanlışların azalmasını, karaların aklaşmasını ve günahların yok olmasını hedeflemiştir. Çünkü yanlış yanlış, günah günahı davet etmekte, menfilikler müspetlere yaşama hakkı vermemeye başlamakta, insan giderek günah denizinde boğulmaktadır.

Kur'ân-ı Kerim'de "günah" kelimesiyle "düşmanlık" (Mâide, 5/2) kelimesi, "günaha dadanmış" ifadesiyle "mütecaviz" ifadesi (Kalem, 68/12) beraber kullanıldığı gibi, Allah'ın sevmediği kulların özellikleri verilirken de şöyle buyrulmuştur:

"Kendilerine hıyanet edenleri savunma! Çünkü Allah, hainliği meslek edinmiş

günahkârları sevmez." (Nisâ, 4/107)

"Günahkâr ve nankör..." (İnsan, 76/24) terimleri de birlikte kullanılmıştır.

İşin farkına varanlar kendine farklı bir açıdan bakıyor:

Bir günah eden kişiye bin gün âh etmek düşer

Bin günah ettim İlahî, bir gün âhım yok benim

Lâ

Yanlış tercihlerle günaha giren insanlar tevbe devletiyle karşılaşınca Allah'ın sevdiği kullar zümresine girmektedirler. (Bakara, 2/222)

Böyle bir devletle karşılaşma imkânı bulamayanlar ise günaha dalmakta, günaha

batmakta, başka insanları da aynı bataklığa davet etmektedir.

Günaha batanların bir gurubu bildikleriyle amel etmeyen bilgi hamallarıdır:

*Halka fetva verirsin
Ya sen niçin tutmazsın
İlmin var; amelin yok
Ha günaha batmışsın*
Yûnus

Aziz gönüldaş,

Diğer bütün şehvetler gibi günahların da müthiş bir cazibe ve çekiciliği vardır. Bu cazibenin etki alanlarının dışında kalabilmek zordur. Bunun için iyi bir eğitim, düzenli bir denetim, sorumluluğunu bilen bir yönetim şarttır. Bu şartlar bir araya geldiği zaman insan yaptıklarının hesabını kitabını yapmaya başlamakta ve gönlünü Yaratıcısına doğru açarak huzur sahillerine doğru yol almaya başlamaktadır.

*N'ola gelsen zîmden geru
Fesadı terk etsen gönül
Gâh ağlasan günabuna
Gâh kanaat etsen gönül*

*Hak Çalab'ım Hak Çalab'ım
Sencileyin yok Çalab'ım
Günablıyam yarlıgagil
Ey rahmeti çok Çalab'ım*

Günahların en büyüklerinden biri de günahsız olduğunu ima etmek, günah işlemediğini söylemenin yollarını aramak, bunun “aktör”lüğüne soyunmaktır. Ruh dünyamızın intiharı anlamına gelen bu davranışın bir adı da “riya” ve “gösteriş”tir. Bu da nefsin farklı bir tuzağıdır. Bu tuzak da batıran, boğduran bir özelliğe sahiptir. Bu tuzağın aksesuarları ise bazen hitabet, bazen kıyafet, bazen de ibadet olmaktadır.

*Görenler elim öper
Tac u burkaya bakar
Öyle sanırlar beni
Zerrece günah etmez*
Yûnus

Günah küpü haline gelen insanların yanında Gaybî gibi bazı insanlar da gönül incitmemek için bütün sıkıntılara “eyvallah” diyebilmektedir.

*Her taraftan başuma yaşsun bela
Görmeyeyim ömrüm oldukça safa
Çekeyim her bir günaha bin ceza
Tek heman benden gönül incinmesin*

Bazen insan günaha girer, bununla yetinmez başkalarını günaha sokmanın yollarını arar, nefsi arzu ve iştahların peşinden sürüklenip gider. Bazı insanlar bu girdaptan bir türlü kendilerini kurtaramaz ve sahil-i selamete ulaşamazlar. Bir kısmı ise bu “derin uyku”dan uyanır ve yüzünü Sahib’ine döner. “Hak Çalabım, Hak Çalabım” ilahisini okumaya başlar. Gözyaşlarıyla abdest alır, kendine ve hayata döner, ikinci baharı yaşar, ruhanîyi keşfeder.

*Ulu ulu günabların
Yüz komadı bana Çalab
Hiç kimse çare kılmağı
Döndüm sana yine Çalab*

*Âlimlere sordum nedir
Derman günablı derdime
Onlar dahi eyittiler
Derman ona yine Çalab*

*Sensin bu benim Sultanım
Bu canlar içinde canım
Çoktur benim günablarım
Sen meded eylegil Çalab*

*Durmayıp söylederem sözüm
Günablaruma göynür özüm
Günablı Yûnus'un sözün
Sen kabul eylegil Çalab*

Osmanlının Erdemli insanları

Edebâli KARABIYIK

Öncelikle faziletli, adaletli, iffetli, izzetli, cesur, vakur, hoşgörü sahibi, dost, mütevazı ve mütebessim, gösteri ve gösterişten kaçınan kible yürekli insanlardı...

Osmanlı atalarımız, tanışınlar tanımasınlar, “Gülümseyiniz, müminin mümine gülümsemesi sadakadır.” hadisi ve “Selamı yayınız!” tavsiyesi çerçevesinde, karşılaştıkları herkese gülümseyerek selam verirler, tanıdıklarına ayrıca hal-hatır sorarlar ve ailenin diğer bireylerine selam yollarlardı. Böylece gönüller birbirine ısınır, geniş anlamli toplumsal bir mutabakat

oluşurdu. Osmanlı gerçek anlamda bir barış ve kardeşlik toplumuydu. Nefsine yenilip birbiriyle kavga edenleri, mahallenin önde gelenleri birkaç gün içinde barıştırdı. Olmaz da küslük uzarsa, dört gözle bayram beklenir, bayramlar barışın ve kardeşliğin vesilesi yapılırdı.

Bu durumu Avrupalı gezginlerden Villamont, takdir hisleriyle kaydeder:

“Her kimin bir düşmanı varsa, bayramlarda ona gidip af dilemek zorundadır. Öteki de el öpmeyen ve tokalaşmadan önce affettiğini söylemek mecburiyetindedir. Aksi takdirde bayramlarının mübârek olması mümkün değildir.”

Yine başka bir Avrupalı gezgin Du Loir, görüp incelediği toplumsal yapıdan o kadar etkilenmiştir ki, Osmanlı Türk toplumunun bazı kötülüklerden haberdar olmadığını düşünmekten kendini alamamıştır:

“Osmanlılar, herhangi bir intikam hissi beslemekten son derece çekinirler. Dinlerinin bu hususa ait hükmü gereğince Cuma namazına başlamadan önce düşmanlarını affettiklerini adeta ilan etmek durumundadırlar. Aksi halde

namazlarının kabul edilmeyeceğine inanırlar. Ayrıca her bayramın birinci günü onlar için umumi bir barış günüdür. Birbirlerine rastladıklarında el sıkışırlar. Küçükler büyüklerin elini öptükten sonra başına koyup 'Bayramın mübarek olsun!' der."

Böyleydi, çünkü kişisel ve toplumsal ilişkilere henüz "menfaat" hükmetmiyordu. "Kardeşlik" en belirleyici unsurdur. Bu yüzden insanlar arasında kıyasıya bir rekabet oluşmaz, en azından rekabet, kırıcı ve incitici boyutlara ulaşmazdı.

Osmanlı edebi ve nezaketi dünyaca meşhurdur. İslâm'la yoğrulmuş yürekler bugünkü halimizle mukayese edilemeyecek kadar duyarlıydı. "Tevazu" ve "doğallık" sıradan meziyetler sayılırlardı. Hayata "alçakgönüllük" ve "yardımseverlik" hâkimdi. "Küstahlık" nedir bilinmez, büyüklerin sözü kesilmez, bilgiçlik taslanmaz, ar, namus ve hayâ gibi ulvî değerlere büyük önem verilirdi.

Kadınlara karşı umdesini imandan alan derin bir hürmet beslenirdi. Erkek ve kadın arasında mutlak surette bir mesafe vardı. Bunun belirleyicisi "Zinaya yaklaşmayın." mealindeki ayetti. Sokakta karşılaşılan kadına asla dik dik bakılmaz, derhal başlar öne inerdi. Kadının sokakta rahatça yürümesi için, erkekler kendilerini hafif alargaya çekerler, kadına yol verirlerdi. (Sonra nasıl olduysa bu durum tersine döndü. Köylerde kadınlar erkeklerle yol vermek için kenara çekilip çömelmeye başladılar.)

Her kadın toplumsal edebinin bir gereği olarak anne, teyze, hala ve bacı olarak görülürdü. Onları rahatsız edecek en küçük davranışta bile bulunulmaz, bulunamı toplum müthiş yadırgar, büyükler derhal müdahale ederlerdi.

Lady Craven, erkeklerin kadınlara karşı saygısını "aşırı" bile bulduğunu itiraf ettikten sonra, Osmanlı Devleti'nin kadınlara karşı tavrını hayretler içinde şöyle dile getiriyor:

"Türklerin kadınlara karşı olan muameleleri bütün milletlere örnek olmalıdır. Mesela bir erkek ağır bir suçtan dolayı idam edilip bütün mal varlığına el kónsa bile karısına ve çocuklarına gayet iyi muamele edilir. Kadınların mücevherlerine dokunulmaz. Çocuklar devlet hima-

yesine alınıp bakılır." (Zamanın Avrupa'sında idam edilen erkeğin tüm mal varlığı ile birlikte yakınlarının takılarına da el konulur, karısı ve çocuklarına bakılmazdı.)

Osmanlı toplumunda "nemelazımcılık" yoktu. En azından günümüzdeki kadar yaygın bir hastalık değildi. Tüm toplum, kaynağı din olan geleneklerin bekçisiydi. Bunların bozulmaması için herkes üzerine düşeni yapar, bir bakıma her vatandaş "gönüllü polis" gibi çalışır, herkes "vatandaşlık" sorumluluğunu yerine getirirdi. O kadar ki, mahalle kabadayıları bile, toplumsal düzene bekçilik ederlerdi.

Meşhur Fransız gezgin Brayer şunları söylüyor:

"Türk halkının üstü başı çok temizdir. Hâl ve tavırlarında büyük bir asalet, yüzlerinde tatlı bir sükûnet ve nezaket vardır. Konuştukları dil, hoş ve ahenklidir. Sohbet edenlerin ifadeleri veciz, telaffuzları tertemizdir. Tebessümlerine incelik, el hareketlerine zarafet ve sadelik hâkimdir..."

Brayer, hayranlıkla devam ediyor:

"Yabancıları en çok hayrette bırakan şey, bir kaçının birden konuşmayıp, yalnız birinin söz söylemesidir. Konuşan, umumiyetle sözünü kısa tutar. Dinleyen de söz bitene kadar sabreder. Birbirlerine karşı fikirlerini hürmetle savunurlar. Söylenen sözlerde herhangi bir fenalık, kovuculuk, iftirâ gibi kötülükler ve edebe aykırı lâubâlilikler yoktur."

Sözü Avrupa'da eşine rastlanmayan bir konuya getiriyor:

"Yaşlı ve büyüklere karşı hürmetle onların hakkına riayet, hayal edilemeyecek bir nezaket içindedir. Diyebilirim ki Osmanlıların ahlâkî hususiyetleri, insana adeta tesir eder, büyüler. Yürüyüşlerinin serbestlik ve ihtişamı, misafir kabullerindeki güler yüzlülükleri ve nihayet selâmlığa girip çıkarken riayet ettikleri teşrifat kurallarının zarafeti karşısında hayran olmak elde değildir."

Şimdi sıra tekrar Du Loir'de. Yıllarca incelediği toplumsal yapımızı bize şöyle anlatıyor:

"Hıristiyan memleketlerinde pek yaygın olan küfürbazlık, öfke ve intikam hissi Osmanlılarda yoktur. Çünkü bunlar içki ve kumarın

kışkırttığı alışkanlıklardır. Osmanlılar için içki ve kumar da meçhuldür. Sokaklarında da evlerinde de hiçbir küfür sözü işitilmez. Bunun yüzümüzü kızartacak ve bizi hayrete düşürecek tarafı ise, Osmanlıların yalnız ağızlarında değil, lisanlarında da küfür kelimelerinin bulunmayışıdır. Onlar yalnız 'Vallahi' şeklinde Allah'a yemin ederler.”

Du Loir, haklı. Osmanlıların hayreti bile zikirdi. Şimdi olduğu gibi “Vaaaav yaaa” diye Amerikan kırması çığlıkları atılmazdı. Hayretlerini “Allah Allah”, “Fesubhanallah”, “Lailahe İllallah”, “Tövbe estağfurullah” gibi kelimelerle ifade ederlerdi. Sakınmak istediklerinde “Neüzübillah” çeker, her işe “Bismillah” ile başlardı. Öfkelenmeleri halinde “Ya sabır” der, haksızlığa uğramaları karşısında “Hasbunallahü ve ni'me'l-vekil!” diyerek Allah'ı kendilerine vekil ederlerdi.

Toplum “yaşamak” ve “yaşatmak” temelinde yücelmişti. Bu yüzden cinayete pek rastlanmazdı. Oysa aynı dönemde düello (iki kişinin vuruşarak birbirlerini öldürmeleri) Avrupa hükümetleri tarafından yasal sayılırdı. Paris sokaklarında ve meydanlarında düello edenlere çok sık rastlanırdı.

Hırsızlık, soygun, kapkaç gibi suçlar da meçhul sayılırdı. Bu tür vakalara senede sadece birkaç kez rastlanırdı. 1700'lerde İstanbul'a

gelen Fransız müellif Motray, anılarında şunları yazıyor:

“Türk dükkânlarında hiçbir zaman tek meteliğim kaybolmamıştır. Ne zaman bir şey unutsam, hiç tanımadığım dükkâncılar arkamdan adam koşturmuşlar, hatta birkaç kere Beyoğlu'ndaki ikametgâhıma kadar gelmişlerdir.”

Şimdikininki aksine, eski İstanbul sokakları genel olarak sakindi. Her yer güven içindeydi. Herkes günün her saatinde istediği yere hiçbir endişe duymadan gidebilirdi.

“Bu muazzam payitahtta” diyor Fransız tarihçi M. A. Ubcini, “Dükkâncılar, namaz saatlerinde dükkânlarını açık bırakıp camiye gittikleri ve geceleri evlerin kapısı basit bir mandalla kapatıldığı halde, senede dört hırsızlık vakası bile olmaz. Ahalisi sırf Hıristiyan olan Galata ve Beyoğlu'nda ise hırsızlık ve cinayet vakaları olmadan gün geçmez.”

Çevreyi kirletmek ise bir Avrupalı alışkanlığıydı. Osmanlı insanı “kul hakkı” saydığı için yerlere çöp atmaz, ortamı kirletmezdi. Hatta “Ağaçlar zikreder” düşüncesiyle ağaçları yeşertmeye çalışırlardı. Mesela kurak günlerde ücretle adam tutup sokaktaki ulu çınarları sulatır, göçmen kuşların yorgunluk atması için saçak altlarına kuş sarayları yaparlardı.

Osmanlıda aile kavramı temel kavramdır. Her zaman baş tacı edilmiştir. Osmanlı toplumunun oluşumunda aile terbiyesinin özel bir yeri vardı. Anne babadan evlada şefkat ve muhabbet, evlattan ana-babaya sevgi, saygı ve itaat Osmanlı dinamiğinin özü idi.

İnsan merkezli olarak eğitilen Osmanlı insanı din, dil, renk, ırk farkı gözetmeden insanlara hizmeti ibadet telakki eder, “İnsanların en hayırlısı, insanlara faydalı olandır.” prensibi içinde, iyilikte yarışır, bu ulvî yarışın bir sonucu olarak da büyük hayır müesseseleri (vakıflar) vücuda getirirdi.

Geçmişle geleceği buluşturabilirsek yeniden “Osmanlı İnsanı” karakterli insan yetiştirebileceğimize inanıyoruz...

(Yavuz Bahadıroğlu Beyefendinin “Muhteşem Kanuni Sultan Süleyman ve Hürrem Sultan” isimli eserinden derlenmiştir.)

Sûfîlerden Esintiler...

Cüneyd-i Bağdadî (k.s)

Sûfî zâhidlerden Ebû'l-Kâsım Cüneyd b. Muhammed, mutasavvıfların beyi ve imamıdır (Seyyidü't-Tâife). Doğduğu ve yetiştiği yer Irak'tır. Fakat aslen Nihavendlidir.

Babası cam tüccarı olduğu için "Kavarîr" denirdi. Ebû Sevr mezhebinin fakihlerinden idi. Daha yirmi yaşında iken Ebû Sevr'in ders halkasında ve onun huzurunda fetva verirdi. Dayısı Sırrî, Haris Muhasibi ve Muhammed b. Ali Kassab'ın sohbetinde bulunmuş, 297/909 senesinde vefat etmiştir.

"Arif kimdir?" diye sorana Cüneyd:

"Sen sükût ettiğin halde sana, senin sırrını anlatan (ve ruhunu okuyan) kimsedir." demiştir.

Cüneyd der ki:

"Biz şu tasavvufu dedikodu ile tahsil etmedik, aç kalmak, dünyayı terk etmek, hoş giden ve alışılan şeyleri kesinlikle bırakmak suretiyle tahsil ettik."

Cüneyd, marifetten bahsederek:

"Allah hakkında marifet sahibi olanla (ârif billâh) iyilik ve ibadet gibi amelleri terk etme ve Aziz ve Celil olan Allah'a yak-

laşma derecesine ulaşan kimselerdir." diyen bir adam görmüş ve şöyle demişti:

"Bu, amellerin lüzumsuzluğuna inanan bir topluluğun lâfıdır. Bana göre bu büyük bir hatadır. Hırsızlık ve zina yapanın durumu bu sözü söyleyenin halinden daha iyidir. Şüphe yok ki, Allah Teâlâ hakkında marifet sahibi olan arifler, amelleri Allah Teâlâ'dan alırlar ve bu amellere göre hareket etmek suretiyle yine ona dönerler, amelle arama bir maninin (şer'î bir mazeretin) girmesi hali müstesna, bin sene ömrüm olsa, iyi amellerimden zerre kadar eksiltmezdim."

Cüneyd:

"Peygamberin (s.a.s) izini takip edenlerden başkası için Allah'a giden bütün yollar insanların yüzüne kapatılmıştır." der.

Cüneyd diyor ki:

"Allah'a vâsıl olmak için bir milyon sene bu hedef istikâmetinde yürüyen sâdik (ve veli), bir an için geri dönse kaybı kazancından fazla olur."

Cüneyd der ki:

"Kur'ân ezberlemeyen ve hadis yazmayan kimselere tasavvuf yolunda tâbi olun-

maz. Çünkü bizim bu ilmimiz Kitâb ve Sünnetle mukayyettir (kayıt altına alınmıştır)."

Cüneyd der ki:

"Bizim bu mezhebimiz Rasûlullâh'ın (s.a.s) hadisi ile tahkim edilmiştir."

Ebû'l-Hüseyn Ali b. İbrahim Haddad diyor ki:

"Bir kere Kadı Ebû'l-Abbas b. Şureyh'in meclisinde bulunmuştum. Furû' ve usûl konularında o kadar güzel bir ifade ile konu-

şuyordu ki, hayran kaldım. Hayranlığımı görünce, 'Bu bilgiler bana nereden geliyor, biliyor musun?' diye sordu. 'Kadı İbn Şureyh'in söylemesi daha uygun olur.' diye cevap verdim. Bunun üzerine: 'Ebû Kâsim Cüneyd'in sohbet meclislerine devam etmiş olmamın bereketidir bu ilim...' dedi."

Cüneyd'e: "Bu ilmi nereden tahsil ettin? diye sorulduğunda, evinin merdivenlerine işaret ederek,

"Şu basamakların altında (halvet-hânedede) otuz yıl Allah'ın huzurunda oturarak..." diye cevap vermişti. Bu menkıbeyi üstad Ebû Ali'nin naklettiğini ve şunu eklediğini dinlemiştim:

"Cüneyd elinde tesbih bulunduğu halde görülmüş ve: 'Bu kadar şerefli olduğun halde elde tesbih mi taşıyorsun!' denilmiş. O da, 'Beni Rabbıma ulaştıran bu tesbih çekme yolundan ayrılmam!' (vasıtayı terk etmem) demişti."

Yine üstad Ebû Ali'nin (k.s) şunu anlattığını işitmiştim:

"Cüneyd her gün dükkânına girer, perde ile ayırdığı bir köşede dört yüz rekât namaz kılar, sonra evine dönerdi."

Ebû Bekr Atavî, diyor ki:

"Vefat ettiği an Cüneyd'in başucunda idim. Kur'ân'ı hatmettiğini, sonra yeni bir hatme başlayarak Bakara suresinden yetmiş âyet kadar okuduktan sonra vefat ettiğini -Allah rahmet eylesin- gördüm."

Kuşeyrî Risâlesi

Tasavvufta

Semâ'

Prof. Dr. Süleyman Uludağ

İşitme ve dinleme anlamına gelen semâ'; tasavvufta, güzel sesle okunan Kur'ân'ı ve dinî konularla ilgili şiirleri dinleme anlamına gelir. İlk sûfilardan itibaren güzel sesle Kur'ân ve teması din olan şiirlerin okunmasına, bu tarzda okunan Kur'ân-ı Kerim'i ve bu nitelikteki şiirleri dinlemeye büyük önem verilmiştir. Burada güzel sesteki maksat; kulağa hoş gelen, insanın hoşuna giden ahenkli, tenasüplü ve ölçülü seslerdir. Ahenkli ve hoş nağmelerle terennüm edilen Kur'ân-ı Kerim'den manevî ve derunî bir haz alındığından Hz. Peygamber:

“Kur'ân'ı seslerinizle süsleyiniz.” buyurmuş, Ebu Musa el-Eş'ârî'nin güzel sesiyle tilavet ettiği Kur'ân'ı manevî bir hazla dinlemişti.

Dînî konularda yazılan şiirlerin bestelenip okunması ve okunan bu tür şiirlerin dinlenmesi de insan ruhunu etkiler. Bütün dinler kutsal metinlerin terennüm edilmesine önem vermişlerdir. Hz. Davud bu yönüyle ilâhî okuyan ve dinleyenlere örnek olmuştur.

Ölçülü ve âhenkli sesleri genellikle ölçülü ve âhenkli hareketler izler. Bu nitelikteki hareketlere devr, deverân, hareket, raks ve semâ' gibi isimler verilmiştir. Semâ' hem

işitme ve dinleme hem de dinlenen âhenkli ve hoş sadanın tesiriyle hareket ve raks etme anlamında kullanılmıştır. Genellikle dervişler döne döne raks ettiklerinden de semâ'a “devir ve deveran” (dönmek) da denilmiştir. O yapılan yere de “Semâhane” denilir.

Sûfiler sohbet ve zikir için bir araya geldiklerinde sohbet edilir, yapılan nasihatler dinlenir, bu arada konusu Allah sevgisi ve aşkı olan şiirler ve ilâhîler okunurdu. Kavval ve goyende denilen güzel sesli kişiler tarafından terennüm edilen şiirleri ve okunan ilâhîleri büyük bir zevkle dinleyen dervişler duygulanır, heyecanlanır, galeyana gelir, coşar, vecde kapılır gayri ihtiyari yerlerinden fırlar dönmeye başlardı. Dönme, derviş sakinleşinceye kadar sürerdi. Dervişlerin ferdî olarak da toplu olarak da döndükleri olurdu. Bazen dönen derviş üstündeki hırkayı atar, bu hırka kapanın elinde kalır, bazen da hırka parçalara ayrılarak dervişlere dağıtılır ve bu parçalar teberrüken muhafaza edilirdi. Buna tarh-ı hırka/remy-i hırka, temzik-ı hırka denirdi. Kuşeyri, Risale isimli eserinde bu tarzdaki sema ve hırka atma konusunda bilgi verir. Mevlâna'nın yapmış olduğu semâ' işte bu geleneğin devamıdır.

Mevlanâ, Şems-i Tebrizî ile tanışmadan

önce zâhidâne bir hayat yaşıyor, sema ile ilgilenmiyordu. Şems ile tanışıp onun etkisine girdikten sonra yanıp tutuşan ve coşup taşan Hz. Mevlâna, mutrib ve goyendelerin güzel sesleriyle okudukları şiirleri ve ilâhîleri büyük bir derûnî-manevî hazla dinliyor, bazı hallerde coşuyor ve gayr-i ihtiyarî olarak kalkıp dönmeye başlıyordu. Salahaddin-i Zerkûb adlı kuyumcunun önünden geçerken çekiç seslerinin âhengine kendini kaptırmış, coşmuş, öğleden ikindiye kadar semâ' etmiş ve şiir okumuştur.

Çeşitli vesilelerle coşan ve vecde gelen Mevlâna bazen tek başına döne döne semâ' ediyor, semâ' ederken şiirler söylüyor, bazen da çevresindeki dostları ve müritleri de bu hususta ona eşlik ediyordu. Semâ' için belirlenen belli bir zaman, mekân ve ortam yoktu. Ne zaman içinden gelse, etkilense, duygulansa ve galeyana gelse kalkıp semâ' ediyor, çoğu zaman semâ' esnasında şiir de inşâd ediyordu. Oğlu Sultan Veled ve Emir Arif Çelebi döneminde de devam eden bu semâ' anlayışı daha sonraki dönemlerde belli bir düzene girmeye başlamış, aldığı son şekle de mukabele denilmiştir. Mukabele asırlar boyu sürdürülen bir Mevlevî zikri veya âyîni/ritüelidir. Bugün izlemekte olduğumuz semâ'

Mevlâna'dan epey sonra bu şekli almıştır. Mevlâna gerek Mesnevî'de gerekse Divân'ında semâ'ın önemini belirtir, hatta Mesnevî'sine,

Bişnev ez ney/ Dinle neyden

Pes gıda-yı âşıkân âmed semâ'

Ki-derû bâşed hayal-i ictimâ / Semâ'
âşıkların ruhları için gıdadır. Zira onda Hakk'la beraber olma tasavvur edilir) cümlesiyle başlar.

Semâ' esnasında okunmak üzere çeşitli makamlarda bestelenen melevî ilâhîlerine "âyin" bunları okuyana "âyin-hân" denir. Söz konusu bestelerin güfteleri çoğu zaman Mevlânâ'nın gazel ve rubailerinden seçilir. Bu anlamda Mevlevîlikte pek çok âyinler/ilâhîler vardır.

Niyâz mukabelesinde okunan niyaz âyini/ilâhîsi şöyle başlar:

Şem-i ruhuna cismimi pervâne düşürdüm

Evrâk-ı dili âteş-i sûzâna düşürdüm

Bir katre iken kendümi ummana düşürdüm

Hayfâ yolumu vâdi-i hicrâna düşürdüm.

Takrir edemem derd-i derûnum elemim var

Mevlâ'yı seversen beni söyletme gamum var.

Mevlevîlikte semâ'ın benzerlerine Halvetîlik, Kâdirîlik, Rufâîlik, Sühreverdiklik, Celvetîlik gibi tarikatlarda da rastlanır ve bu tarikatlarda buna daha çok devr veya deverân denir. Melâmet ehli ve Nakşibendiyye gibi hafî zikri tercih eden bazı tarikatlar, tasavvufî ve manevî hayatlarında semâ'a ve deverâna yer vermezler.

Her semâ' sanma kim şeytânîdir

Bil semâ'ı ehl-i dil Rahmânî'dir

Şeyh Sinan

Güneş ve Ayı Görür Gibi

Abdülkadir GEYLANî (k.s)

Bir kimse, Allah'ı seveni görürse, kalbi ilâhî tecelliye kavuşur.

İstidadı varsa, sır âlemi ile Hakk'a vasıl olur.

Rabb'imizin varlığı görülür.

Peygamber (s.a.s) Efendimiz şöyle buyururlar:

“Rabbinizi güneş ve ayı görür gibi göreceksiniz. O’nu görmek bir karşılığa bağlı değildir.” (Buhârî, Kitâbü'l-Ezân, bab: 129, Kitâbü'r-Rikak, bab: 52; Müslim, Kitâbü'l-Îmân, bab: 299)

O’nu sevenler bugün kalpleri ile görürler. Yarın baş gözleri ile...

O’na benzeyen yoktur. Gören O’dur, işiten O’dur.

O’nun sevgili kulları, yalnız O’nun rızasını gözetirler. Başkası onlar için önem taşımaz. Yardımı yalnız O’ndan beklerler. Başkalarına karşı kusurlu olurlar.

Dünyanın çaresizlik acısı onlar için bir tad olur.

Dünyalıkları bol da olsa azla yetinirler; fazlasını dağıtırlar. Yeter ki, Yaratan razı olsun. Ötesi onlara hiç gelir.

Nimetleri ve her şeyi O’nunla almak onlar için âdet olur.

Hakk’la olmak onlar için en büyük zenginliktir.

Hakk onlara hastalık verirse nimet sayarlar.

Yalnız bırakırsa ülfet bilirler. Halktan uzak olurlarsa Hakk’a yakınlık sayarlar.

Allah yolunda yorulmak onların rahat hâlidir.

Size mübarek olsun, ey nefislerini ve boş heveslerini bırakanlar! Hakk’tan razı olup, O’nda yok olanlar!

Ey cemaat! Bilgisi ve aklı sizden fazla olana akıl satmayınız; bilgiçlik taslamayınız. Hakk Teâlâ şöyle buyurdu:

“Allah bilir; siz bilemezsiniz.” (Bakara, 2/216)

Hak Teâlâ’nın emirlerine uyunuz. Sizin için ve başkaları için yaptığı şeye razı olunuz. Size bir şey olursa sonunu bekleyiniz. Başkalarına olunca dilinizi tutunuz. Olan işler O’nundur; sizi ilgilendirmez. Yardım etmeniz kâbilse/mümkünse ediniz.

İlâhî bilgiye ermek arzusunda iseniz, akıl ve bilgi yönünden iflâs ayağı ile Hakk’ın önünde durunuz.

Düşününüz; fakat bir şey seçmeyiniz. Hayrete dalmız, ilâhî bilgi gelir.

Önce hayrete dalmak, sonra bilgi edinmek, daha sonra bilenlere ermek...

Sonra kasd...

Kasdın sonu maksada ermekle biter.

İrade sahibi olunca Murâd’a varılır.

İşitiniz ve amel ediniz. İpliğinizi lifler hâlinde açığa çıkarıyorum. Çürük iplerinizi açıyor; kopma ihtimali olanları yeniden bağlıyorum.

Sizin derdinizden başka derdim yoktur. Yalnız sizin üzüntünüzü gidermek istiyorum.

Ben bir kuşa benzerim. Uçtuğum yere giderim. Yitirdiğimi hemen bulurum.

Arzu sizindir...

Ey atılan taşlar!

Ey kan yükü tembeller ve nefsin bağladığı kişiler!

Ey aklını her şeye yoranlar, hâlinizi siz düşününüz.

Allah’ım, rahmetini bana da ver, onlara da...

Tayy-i Zamân, Tayy-i Mekân

Zülcenâheyn

Bu tabir iki ayrı kelimededen meydana gelmektedir. Bunlar “**tayy**” ve “**zaman**” kelimeleridir.

Tayy; dürülmek, kat etmek gibi anlamlara gelir. Zaman da Türkçemize de geçmiştir, manasını bilmeyen yoktur.

İkisini birleştirip de yalın olarak tercümesini verdiğimizde; **zamanı kat etmek, zamanı dürmek** anlamına gelir.

Tasavvufta; bir velinin, yaşadığı zamanın dışına çıkarak daha önce meydana gelmiş hadiselerin yaşandığı döneme gitmesidir.

Böyle bir kimsenin, belki birkaç yüz sene önce cereyan eden hadiseleri aynen görmesidir.

Bu bir savaşa o andaki savaşı, askerleri, kimlerin ölüp kimlerin kaldığını... kendisine lütfu İlâhî olarak gösterilen miktara kadar ne gösterilmişse onu görür. Bu da çok kısa bir anda olur.

Diyelim ki asrımızda yaşayan bir veli, böyle bir nimete nail kılındı ise bu Cenâb-ı Allah’ın kudretini gösterir. Akla hiç uzak değil, hele iman ve itikada hiç mi hiç uzak değildir.

Düşünelim ki, CD ve kasetler vasıtasıyla bugün düğünler, dernekler, toplantılar ve benzeri cemiyetler kayda geçiriliyor, elli-yüz sene sonra bunların seyredilmesi mümkün oluyor.

“Teşbihte hata olmaz” demişlerdir. Kâinatın, yerin-gögün ve din gününün sahibi olan Allah, fâni olan kulun yaptığıının en güzelini yapmaya muktedir değil midir?

Eskiden veliler için öyle denilirdi. Hasır üzerinden Mısır’ı seyredirdi.

Yani seccadesinde oturur, Mısır veya başka yerler kendisine gösterilirdi. Oralara gider, çarşı-pazarlarında gezer dolaşırdı. Evliyâullâh menkıbelerinde bunun gibi birçok misal bulmak mümkündür.

Tayy-ı mekân ile ilgili bir olay zamanın büyük velisine atfen şöyle anlatılır.

Yer Trabzon... Büyük veli “Haçkalı Hoca” veya “Haçkalı Baba” diye bilinen zat... (kuddûse sırruh)

Çok tayy-i mekân yapan bir veli.

Sâlih bir arkadaşın rüyasında görüp anlatışına göre “**münâkalât vekili**” yani ulaştırma, nakliye bakanı.

Bugünkü kullanılan anlamda değil. Çok yer değiştirdiği için o arkadaşımıza rüyasında öyle gösterilmiş. Çok tayy-ı mekân yapan bir zat.

Tarihi tam tespit edemedim. Ama ağızlarından, güvenilir şahitlerden hem de yüzlercesinden dinlenmiştir.

Belki tarih 1940-1950 veya 1955 araları olabilir.

Trabzon’un iki önemli meşhur camisi var. Birisi Çarşı Camii, diğeri Meydan Camii diye bilinen ama asıl adı **İskenderpaşa Camii** olan cami ki, İstanbul’da aynı ad ile anılan bir cami vardır. Yaptıranlarına nisbeten bu ad ile anılmıştır.

Günlerden Cuma... O gün iki camide de vaaz vardır. İki caminin cemaati Cuma çıkışında yolda birbirleriyle karşılaşırlar. Müthiş bir vaaz dinlemişlerdir. Öyle ki tüyleri ürpermiş, heyecan dorukta... Tam manasıyla ruhları saran bir konuşmadır bu. İki ayrı camide namaz kılan cemaatin birbirleriyle konuşmaları şu tarz içerisinde geçer:

“Bugün çarşı Camii’nde Haçkalı Hoca’nın vaazını dinledin mi?” Diğeri ise:

“O, bugün Meydan Camii’nde idi. Ben onun konuşmasını dinledim. Ama ne konuşma idi! Keşke sen de bulunsaydın!”

Mesele sonradan tahkik edilince anlaşılmuştur.

Hoca bir keramet göstermiş, ateşli bir konuşma yapmış, aynı anda ayrı iki camide, **tayy-ı mekânla** bulunmuştur.

Daha sonraları bu, âdeta bir darb-ı mesel halinde, olmayacak gibi görünen bazı işlerde;

“**Yoksa sen bir anda iki ayrı yerde olan filanca hoca mısın ki, o yerlerde olabiliyorsun**” şeklinde hem ibretli, hem de hayret veren olaylar için kullanılır olmuştur.

Yeri gelmişken aynı zat; telsiz, telgraf ve telefonun icat edilip yaygın hale gelmesinden sonra şöyle derdi:

“Rabbim! Adına, kudretine kurban olduğum Allah’ım! Aldı kullarından, verdi tellerine. Çünkü şeyh-i kâmil, müridleriyle çok uzaklarda bile olsa Cenâb-ı Allah’ın izin ve müsaadesiyle, telefon telsizin olmadığı dönemlerde kalpten kalbe haberleşme imkânına sahip idiler.”

Bunları okuyunca “**nerde öyle şeyh, öyle derviş**” diyesi geliyor insanın.

Bazen şeyh-i kâmil, müridde bu evsaf yoksa bunları tahakkuk ettirmez.

Yine bir diğeri olay...

Ulaşım imkânlarının çok kısıtlı olduğu sahil şehirlerinde, bu zamanda ulaşım vasıtası olan gemi ile ulaşım yapıldığı dönemlerde, bir liman şehrinde şeyhini görmeye giden müridinin kokusunu alan şeyhi, yanındaki dervişlerine müridinin ismini söyleyerek,

“**O geliyor, onun kokusunu alıyorum**” der ve bir keramet izhar ederdi.

Hakikaten hesap olunur, iki şehir arasındaki mesafe hesaplanır, 7-8 gün sonra mezkûr mürid çıkagelirdi.

Sana

Sığınırım

Zülcenâheyn

*Sen, Habîb'ini teselli edersin,
Bunaldığında desteklersin,
Teselli edersin
Mucizelerle,
Olağanüstü her şeyle
Yardımini esirgemezsın.
Bana, Senden başka yardım edecek
Yoktur Rabbim!
Ben hâsâ kendimi O Peygamberle,
Resûllerinle kıyas edemem.
Sana sığınırım
Böyle hatalarımdan.
Sana dönerim,
Senden yardım dilerim.
Benim bütün isteklerim,
Senin rızan içindir.
Beni yalnız bırakma
Bu dünyada,
Ukbâda,
Mezarımda. . .
Her nefes aldığımda
Beni koru!
Sana; havadan
Sudan,
Yediğim içtiğimden,
Her şeyden daha fazla*

*Muhtacım.
Sen yedirmezsen,
Ben açım.
Gıydirmezsen,
Çıplağım.
İçirmezsen,
Susuzum.
Uyutmazsan,
Uykusuzum.
Yönümü Sana döndüm,
Bütün ihlâsımla galvarıyorum;
Mutsuzum,
Umutsuzum,
Demiyorum.
Çünkü Senin rahmetinden
Ancak ve ancak
Kâfirler ümit keser.
İçten içe yandım,
İçten içe kıvrandım.
Güç ver bana zorluklara karşı,
Ancak bu kadar dayandım.
Şu bağırm yanıyor,
Alev ateşim,
Kanım kaynıyor,
Anla kardeşim!*

Divan-ı

Kebir'den...

**“Ben ilahi tecelli ile yerinden kopmuş,
parçalanmış bir dağ gibiyim.”**

• Bu nefisten, heva ve hevesten kurtuldum. Bunların dirisi de bela, ölüsü de bela. Hâlbuki ben, ister diri olayım, ister ölüp gideyim, yerim, yurdum Allah'ın lütfundan başka bir yer değildir.

• Ey susmak! Benim özüm sensin, sevdiğimin perdesi de sensin. Susmanın en değersiz lütfu, insandan korkunun da, recânın/ümidin de yok olup gitmesidir. İnsan kaderin getirdiklerine karşı

susarsa, şikâyet etmezse, onda ne korku kalır, ne de recâ...

• Beni kederlerle, belalarla yıkmadıkça, harap etmedikçe... Allah, bendeki gizli hazineyi hiç bana verir mi? Beni coşkun bir sele kaptırmadıkça, nasıl olur da beni çeker, ihsan denizine götürür!

• Ben aynayım, ben aynayım. Ben gevezelik eden, söz söyleyip duran kişi değilim. Ben

sustuğum için siz benim gönül feryadımı duyamazsınız. Ancak kulaklarımız göz kesilirse benim perişan halimi görür, anlarsınız.

• Rüzgârda el sallayıp duran ağaç gibi el sallamaktayım. Gökyüzünde dönüp dolaşan ay gibi çarh etmedeyim. Yeryüzünde yaşadığım için çarhım. Yeryüzü kokuyor, yeryüzü rengindeyim ama ben topraktan yaratılmış olsam da, bende ilahî emanet bulunduğu için benim çarhım, gökyüzünün çarhından daha temiz, daha hoş...

• Ey söyleyen arif, söyle! Söyle de hakikati söylediğin için sana dua edeyim. Çünkü her seherde dua vakti gelince güzelleşirim. Hoş, neşeli bir hal alırım. Adeta mest olurum.

• Ben abamı, hırkamı senden esirgemem, padişahın ne gelirse, padişah ne lütfederse yarısının yarısı benimdir.

• Hakikat kadehi, sonsuzluk kadehi, bana padişahın kendi eliyle sunulmaktadır. O şarabın

bir yudumunu içen dilenci güneş çeşmesi kesilir de nura susamış olanlara nur suları ikram eder.

• Benim boğazım hasta, konuşamayacağım, ben sustum. Ey güzel sözler söyleyen arif! Sen söyle... Çünkü sen Davud seslisin, bense ilahî tecellî ile yerinden kopmuş, parçalanmış bir dağ gibiyim.

“Gül de senin lütfunla çorak yerler yeşersin, mezarlar bahçe haline gelsin!”

• Ey perdenin arkasından ışığı, nuru görünen sevgili! Senin ışığın, sıcaklığın bize yaz mevsimi oldu, bizim de yaz mevsimi gibi gönlümüz sıcak. Gel bizi al, gül bahçemize kadar, çek götür!

• Gel, gel de senin lütfunla çorak yerler yeşersin, mezarlar bahçe haline gelsin. Koruklar tatlılaşsın, üzüm olsun, ekmeğimiz pişsin.

• Ey can güneşi, ey gönül güneşi, ey güzelliği ile güneşi bile utandıran güzel! Gel, gel de bizim zavallı halimizi gör, şu balçık beden, canı nasıl tutmuş bırakmıyor?

• Yüzünün sevdası ile dikenlikler, nice defalar gül bahçesi haline geldi de güzel yaratma gücüne olan imanımızı artırdı.

• Ey ebedî aşk! Şu gönlümüzde kendini gösterip, canımızı balçık zindanından kurtararak, tek olan, eşi olmayan Allah’a yönelttin.

• Ey nurlar saçan sabahımız! Gamlı ve kederli olduğumuz zamanlarda gönlümüzdeki gam dumanlarını dağıt, bize şevk ver, neşe lütfet. Talihimizin karanlık gecesinde; bir gündüz, görülmemiş, işitilmemiş, şaşılacak bir gündüz meydana getir.

• Nerede o gözler ki onu izlesin; nerede hakikatleri duyacak kulak, burhanlar düşünecek akıl?

• ‘Cüzler, KÜLLE gidiyor. Reyhan reyhana, gül güle kavuşuyor, her şey bizim dikenliğimizin hapisanesinden kurtuluyor.’ diye can diyarından davul sesleri gelmeğe başladı.

Yokluk Kapısı

H. İbrahim Durgutluoğlu

Ham insanı olgunlaştıran; bakırı altın, taşı elmas yapan tasavvufun temel esası "Yokluk" tur... Bu yokluk öyle bir mânâdır ki bütün "varlık"lar bu mananın içinde gizlenmiştir. Bu yokluk Hintlilerin nirvanası gibi hiçbir şey olmak değildir. Belki bir şey olmak ama bir şey olduğunu görmemektir. İşte tasavvufi kemâlatta yokluk her şey olmak ama kendini görmemektir. şu düşünce ise tasavvufi prensipte yoktur:

"Ben yoğum, hiçbir şeyim, hiçbir şey de yapmamalıym, çünkü yokluğum..."

Sûfi nefsine göre yok, Hakk'a göre var olan bir varlıktır. Gerçektir. Vardır. Varlığı Hakk varlığındandır. O'ndandır. Bir vezir kendisine göre "yok"tur, ama hükümdara göre "var"dır. Veziri hükümdar vezir yapmıştır, vezirin sözünü de hükümdardan dolayı dinlerler.

"Ben yeryüzünde kendime bir halife yaratacağım." (Bakara, 2/30)

Varlığa yok demek hakikatlerin iptalini gerektirir ki bu mümkün değildir. Allah (celâlühû) Hicr sûresi 85. âyette meâlen buyuruyor ki:

"Biz gökleri, yeri ve aralarındaki varlıkları ancak hak ve hikmetle yarattık ve elbette ki kıyamet kopacaktır."

İstanbul'da yaşamış meşhûr ârif , Hakk dostu Ebu'l-Vefâ Konevî'ye (v.1490) sordular:

"Hallâc-ı Mansûr 'Ene'l-Hakk' demiş, siz ne dersiniz?"

Varlığın özünü gönül gözleriyle gören Ebu'l-Vefâ Hazretleri buyurdu ki:

"Ya ne deseydi? Ene'l-bâtıl mı, deseydi?"

Çünkü insan hakikati temsil noktasında bir gerçektir. Bâtıl değildir ki bâtil denilebilsin. Pekî, tasavvufi manada yokluk nedir? Varlıktan sıyrılmak tasavvufta şu şekilde ifade edilir:

Benlik davası gütmemek, kibirlenmemek, makam, mevki ile üstünlük sevdasına düşmemek, amellerine aldanmamak, rahmeti göz ardı etmemek... Aslının yokluk olduğunu, dünyada ebedi kalmayacağını, sonunda yok edileceğini fakat hesap vermek için tekrar var edileceğini bilmek...

Bu duygularda derinleşenler yokluk, hiçlik mertebesi ile ikram olunurlar. Allah'ın azameti-

ne göre yok hükmünde olduğunu idrak etmektir hiç olmak.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.s):

"El-fakru fahrî / Fakirliğimle iftihar ederim" buyurmuştur. Bunun manası; "Hakk'tan başka kimseye muhtaç olmamaklığım ile iftihar ederim. Bende olan her şeyin Rabbimin emâneti olduğunu bilirim, sahiplenmem, kuvvetimle, güzelliğimle gururlanmam" demektir.

Hiçbir şey insanın değildir. Hiçbir şeye sahip de değiliz. Sahip olsaydık geri vermezdik. Hadi bakalım canını ver dediklerinde, **"Bu can benimdir, alamazsın, vermem ya Azrâil"** diyebilen olmuş mudur? Olmamıştır. Azrail (a.s) emri İlâhi ile nice canları almıştır ve alacaktır. Kendi canını bile alacaktır. İnsanın yumuşacık pırıl pırıl yüzünü, bedenini buruşturan, ipek gibi saçlarını ağırtan dökken yıpratıcı ihtiyarlık geldiğinde **"Hayır, bu beden ve gençlik benim malımdır kendimindir, vermem, alamazsın ey zaman!"** diyebilen olmuş mudur? Olmamıştır. Zaman Allah'ın emriyle akıp gider ve üzerinden zaman geçen her şey eskir. Değişmez, bozulmaz tek varlık Allahü Teâlâ (c.c) Hazretleridir. Ezelen olduğu gibi ebeden de öyledir.

Ebu Hüreyre (r.a) anlatıyor; Rasûlullah (s.a.s) buyurdular ki:

"Dünya melundur, içindekiler de melundur; ancak zikrullah ve zikrullahı yardımcı olanlarla, âlim veya müteallim/öğrenen hariç..." (İbn-i Mâce, Zühd/3)

Devrin valisi emrindeki yöneticiler ile atının üstünde şatafat içinde girer şehre... Yol kenarlarında insanlar iki büklüm el pençe divan selamlarlar valiyi. Bütün bu şatafatlı itaat gösterileri arasında valinin gözleri, bir sokağın köşesinde yere çökmüş ve etrafındaki hiçbir şey ile ilgilenmeyen bir adama takılır.

Perişan kılıklı, saç sakalına karışmış bu adamın olduğu yere sürer atını vali. Atının üstünden inmeden, vakur ve sert bir ses tonu ile bağırır adama:

"Behey adam, herkes benim şehre gelişimi el pençe karşılarken sen kimsin ki yerinden bile kıpırdamıyorsun?"

Perişan kılıklı adam istifini hiç bozmadan, sakallarının ve uzun saçlarının arasından belli belirsiz gözükken gözlerini valiye çevirerek:

"Ben hiçim" der. Vali daha da hiddetlenir:

"Ne demek hiç, senin bir adın, şanın unvanın yok mu bre adam" der.

"Senin var mı?" der bu kez adam. Vali iyice şaşırır ama cevaplar:

"Gafil adam, nasıl anlamazsın, ben valiyim" der. Adam aynı ses tonu ile sorar yine.

"Peki, daha sonra ne olacaksın?"

"Sadrazam olacağım" der vali.

"Peki, daha sonra?"

"Padişah olacağım..."

"Peki ya daha sonra?" Kısa bir an duraksar vali, ve:

"Hiç" der...

Sadece gülümser perişan kılıklı adam.

"Senin o kadar uğraşından sonra olacağını, ben şimdiden oldum evlat" der geçer gider.

Kötülükten yok olan, iyilikle var olur. Ahlaksızlıktan yok olan, güzel ahlak ile var olur. Kirden yok olan, temizlikle var olur. Şerden yok olan, hayır ile var olur. Karanlıktan yok olan, Rahmânî nûr ile var olur. Şeytanlıktan yok olan, meleklikle var olur. Tasavvufta "fenâ ve bekâ"nın (yokluk ve var olmak) ilk basamağı bu şekildedir. Bu dünya yok olacak, içindekiler de yok olacaktır. Şu an hayatta olanlardan bir 100 sene sonra hepsi toprak altında olacaktır. Ama bu dünya bâkî kalmayacak... Vakti saati geldiğinde dünya top yekun yok edilecek, yıldızlar söndürülüp, güneş dürülecek ve herkes hesap meydanına sevk edilecektir. İşte yokluk bu gerçeği bilmektir.

"Yeryüzünde bulunan her şey fanidir. Ancak, yüce ve cömert olan Rabbinin varlığı bakidir."

(Rahmân Sûresi, 26-27)

Hız. Süleyman ve Doğan Kuşu

Hazırlayan: Oktay YETİŞKİN

Kıssadan Hisseler

Bütün kuşların dilinden anlamasıyla ün salmış Süleyman Peygamber'e bir gün doğan kuşu gelecek adamın birini şikâyete koyulur ve der ki:

"Falanca adamın bir bahçesi var. Bahçe içindeki ağaçlardan birinde yuva yaptım. Adam gelip yuvamı bozuyor. Ona bir şeyler söyleyin de bu hareketinden vazgeçsin."

Hız. Süleyman (a.s) hemen ağaç sahibini çağırarak:

"Bir daha doğanın yuvasını sakın bozma!" diye tembih ettikten sonra adamın karşısında şeytanlardan iki ifrite de şu emri verir:

"Ey ifritler, ben sizin ikinizin de âmiriyim. Gelecek yıl, o adam yine doğanın yuvasını bozarsa, ikiniz onu yakalayacak ve iki parçaya ayırarak, bir parçasını doğuya, bir parçasını da batıya fırlatacaksınız."

Ertesi yıl gelip çattı. Ağaç sahibi, Süleyman Peygamber'in dediklerini unutup yine ağaca çıkarak doğanın yuvasını bozdu. Fakat bozmadan önce bir muhtaca sadaka olarak bir parçacık ek-

mek vermişti. Doğan yine Süleyman Peygamber'e gelerek yuvasını bozan adamdan şikâyetçi oldu. Bunun üzerine Hız. Süleyman (a.s) iki ifriti çağırarak vazifelerini yerine getirmedikleri için, kendilerini cezaya çarpmaya niyetlendi ve dedi ki:

"Ey ifritler! Niye emrimi yerine getirmediniz? Şimdi sizi cezalandıracağım." İfritler:

"Ey Allah'ın halifesi Süleyman! Bahçenin sahibi ağacın üzerine çıkarak yuvayı bozmaya kalkıştığında onu yakalayıp tam emrinizi yerine getirecektik ki, o sırada Allah (c.c) gökten iki melek indirerek üstümüze musallat etti, getiremedik. Meğer adam bir yoksula sadaka vermiş. Melekler bizi yakaladıkları gibi birimizi tâ doğuya, birimizi de tâ batıya sürdüler. Böylece de adam verdiği sadakası sayesinde tuzağımıza düşmekten kurtulmuş oldu."

Bir Kâse Çorba

Büyük erenlerden Cüneyd-i Bağdâdi vefat edince postuna Muhammed Harirî oturmuştur. Ömrünün altmış yılını ibadet ü taatla geçiren Harirî, zamanının kutbu olarak bilinir.

Yakınlarından biri, başından geçen ilginç bir hadiseyi anlatmasını rica eder. O da şu olayı nakleder:

“Bir gün tekkede otururken yalın ayak, saçları darmadağın solgun ve üzgün yüzlü genç bir fakir çıkageldi. Abdestini aldı, iki rekât namaz kıldıktan sonra ceketiyle başını örterek uykuya daldı. Akşam ezanı okununca yeniden abdestini alarak bizimle birlikte namazını kıldı.

Tevafuk bu ya; o gece bizi Bağdat valisi yemeğe davet etmişti. Ben ve diğer dervişler sohbet toplantısı yapacaktık. Davete giderken fakiri de çağırdım. Böyle bir davete ihtiyacı olmadığını, fakat kendisine bir kâse sıcak çorba verirsem çok makbule geçeceğini ifade etti. Kendi kendime, ‘Adam koskoca davete gelmiyor da benden bir kâse sıcak çorba istiyor, çattık’ diye düşünerek çekip gittim. Çorba da vermedim.

Davetten dönüp tekkeye geldiğimde genci bir köşede büzülmüş uyurken gördüm. Ben de yatağıma uzanıp uykuya daldım. O gece bir rüya gördüm. Rüyada Peygamberimizin sağında Hz. İbrahim (a.s), solunda Hz. Musa (a.s), arkasında da yüz yirmi dört bin peygamber yer almışlar, karşısında duruyorlar. Hepsinin yüzleri ayın on dördü gibi parlamakta ve etrafı nurdan bir ışık halesi sarmaktadır. Sevinç içinde sevgili Peygamberimizin elini öpmek için huzuruna koştum. Fakat bana yüz çevirdi. Aynı hareketi üç defa yaptım. Bir türlü elini vermiyordu, her seferinde benden yüzünü gizliyordu. Acaba sebebi neydi? Neden bana elini vermiyordu? Büyük bir üzüntüye düştüm. İçim içime sığmıyordu. Sebebini öğrenmeli ve hatamı düzeltmeliydim.

Dayanamayıp: ‘Ey Allah’ın elçisi! Neden benden yüzünü çeviriyorsun? Sana karşı ne gibi bir kusur işledim?’ Efendimiz (a.s) yüzünü bana döndü. Öfkesinden yüzü kırmızı yâkut gibi kızarmıştı. Dedi ki: ‘Ey Muhammed! Bu gece büyük bir kusur işledin. Fakirlerimizden biri senden bir kâse çorba istedi de vermedin. Üstelik de aç bırakarak valinin davetine gittin. Hangi yüzle sana bakabilirim, söyler misin?’

Sabah olup uyandığım da her tarafımı korku kaplamış, tir tir titriyordum. Gerçekten büyük bir suç işlemiştim. Gözlerimle hemen genci aradım.

Fakat yoktu. Hızla tekkeden çıkarak yola düştüm. Baktım ki genç gidiyordu. ‘Ey genç, Allah aşkına bir dakika dur!’ diye seslendim. Durdu. ‘Şimdi sana çorba getiriyorum’ deyince, gülümseyen nazlarla beni süzdü ve arımdan da, ‘Üstadım!’ dedi. ‘Senden bir lokma ekmek, bir kâse sıcak çorba alabilmek için yüz yirmi dört bin peygamberin aracılığına ihtiyaç var. Herkes bunları nereden bulsun?’ Bunları söyledikten sonra da gözlerden kaybolup gitti. Donakaldım.

Yüce Allah (c.c) cümlemizi fakirlere yardım elini uzatan ve kimsesizleri kollayan kullarından eylesin, âmin...

Yüce Allah buyuruyor ki:

“Allah yolunda mallarını harcayanlar her başağı yüz taneli yedi başak sevap kazanır. Allah (c.c) dilediğinin sevabını kat kat yapar. O’nun lûtfu bitiren bir tohum tanesine benzer. (Verimli bir tohum tanesi gibi kat kat zinesi gayet bol ve zengindir. O, herkesin ne yaptığını bilicidir.” (Bakara, 2/261)

“Mallarını Allah yolunda harcayanlar; sonra da peşinden harcadıkları kimselerin başlarına kakmayan ve gönüllerin kırmayanlar Allah katında yaptıklarının mükâfatını göreceklerdir. Onlar ne korku çekecek, ne de üzüleceklerdir.” (Bakara, 2/262)

Peygamberimiz diyor ki:

“Misafir, Allah tarafından gönderilen bir bereket ve nimettir. Misafiri gereği gibi ağırlayan kimse Cennette benimle beraber olacaktır. Misafiri hor gören ise benden değildir.”

Peygamberimiz diyor ki:

“Sadaka, Cehennem ateşine karşı bir perdedir. Kıyamet günü gelip çattığında (o günün dehşetli sığağı karşısında) insanlar (yoksul ve düşkünlere) verdikleri sadakaların gölgeleri altında gölgeleneceklerdir.”

Allah Aşığı

Sa’dûn adında bir mümin kendini bütün varı ve yoğunla Allah’a adar. İşi ve gücü sürekli olarak Allah’ı anmak ve O’na ibadet etmektir. Hatta o kadar ki bu yolda aklını fikrini kaybetmiştir. O yüzden de kendisine “Deli Sa’dûn” denilir.

Bir gün işte bu Allah aşığı avuçlarına, “Allah” kelimesini yazarken oradan geçen Sırrî Sakatî’nin şu sorusuna muhatap olur. Sakatî der ki:

“Ey Sa’dun, ne yapıyorsun öyle?” Sa’dun da şöyle cevap verir:

“Ben Allah’ı çok ama çok seviyorum. Rabbimin ismini kalbime kazıdım başkası mekân tutmasın diye. Dilime kazıdım başka birini anmasın diye. Şimdi de avuçlarıma yazıyorum ki baktığımda göreyim ve gözlerim bir başkasına bakmasın.”

Zekâtını Vermedikçe...

Mûsa peygamber seyahat ederken bir gün ağır ağır, bütün samimiyetiyle namaz kılmakta olan bir adama rastlar. Adamın namazına o derece imrenir ki, Allah’a:

“Ey Rabbim, ne güzel namaz!” diye seslenmekten kendini alıkoyamaz. Ardından yüce Allah (c.c) şöyle buyurur:

“Ey Mûsa!” O kimse her gün gece-gündüz böylece bin rekât namaz kılsa, bin tane köle azad etse, bin defa cenaze namazı kılsa, ömründe bin kere hacca gitse, Allah yolunda bin defa savaş etse, malının zekâtını vermedikçe yine de boşuna...”

Peygamberimiz İle Şeytan

İki cihan güneşi Peygamberimiz (s.a.v) bir gün şeytanla mescit kapısında karşılaşıncı ona:

“Ey Şeytan! Burada ne yapıyorsun?” diye çıkışır. Lânetlik şeytan verdiği cevapta:

“Mescidin içine girip namaz kılan falanca adamın namazını bozmak istiyorum, fakat uykuda yatmakta olan filan kişiden korkuyorum” diyerek sinsi plânını ortaya döküverir.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) bu defa da şu ince noktayı anlamak için şu soruyu sorar:

“Ey Şeytan, Rabbine karşı ibadet eden, O’na yalvarıp yakaran o namaz kılan müminden korkmuyorsun da, her şeyden habersiz uyuyan o kişiden niye sakınıyorsun?”

Şeytan şöyle cevap verir:

“Mescitte namaz kılan mümin, cahil bir kimse. O yüzden onu yanıltmak ve namazını bozmak

kolay. Fakat uykuda bulunan kişi, âlim bir zattır. Namaz kılanın namazını bozduğumda, âlimin hemen yetişip düzeltereğinden korkuyorum.”

Âlim İle Zâlim

Vakti zamanında bir zâlim vardır. Adam pek çok haksızlık etmiş, nice zavallıları pençesi altında inim inim inletmiştir. Sayısız yoksul ve düşkünün ocağını söndürmüş ve ettiği zulümleriyle ülkesinde adını azgın bir zâlime çıkarmıştır.

İşte bu zâlim, bir gün işi icabı etrafında saygı ve sevgiyle anılan Allah bağlısı bir âlimi ziyarete gider. Kapıyı çalıp içeri girdiğinde dünyadan el-etek çekmiş bulunan âlim, kendisini görmesin diye yüzünü örter. Kapıyı açan oğlu, zâlimin zulmünden korktuğu için:

“Kusura bakmayın” der. “Babam, çok hasta, ne yaptığını bilmiyor. Her halde farkında olmadan yüzünü örtmüş olacak. Yoksa sizin teşrif ettiğinizi bilseydi hiç yüzünü örter miydi? Babamın namına sizden özür dilerim.”

Bunları tek tek duyan Allah âşığı âlim ortaya atılarak şöyle haykırır:

“Oğlum, neden yalan söylüyorsun? Ben hasta değilim. Allah’a şükürler olsun hiçbir şeyim yok. Fakat böyle zulmüyle destanlar yazan kötü kişileri görmek istemem. O yüzden de gözlerimi örttüm. Lütfen zâlim ayaklarınızla evimi kirletmeyiniz.”

Bunun üzerine zâlim adam bir anda kendine gelir. Ve evi terk ederken iki gözü iki çeşme ağlayarak bütün samimiyetle yaptıklarına tövbe eder, Allah’tan af diler. Allah da hem zâlimi, hem de âlimi yaygın rahmetiyle affına mazhar eder. Âlim, evine gelen zâlimin yüzüne bakmadığından ötürü, zâlimi de yığın yığın haksızlıklarından pişmanlık duyduğu için bağışlar.

Yüce Allah (c.c) cümlemizi gerek kendimize, gerek başkalarına karşı en ufak bir haksız harekette bulunmaktan korusun, âmin...

Peygamberimiz diyor ki:

“Zâlimin (ve zulmün) bekâsı için dua eden kimse, şüphesiz ki yeryüzünde Allah’a karşı başkaldırışın bayraklaşmasını arzu ediyor demektir.”

Ankâzâde Köstendilî Halîl Efendi'nin, Tûti İhsan Efendi'ye Mektubu

(17. Mektub)

*Esselâmü aleyküm İhsan Efendi oğlum,
Derviş İhsan Efendi oğlum,*

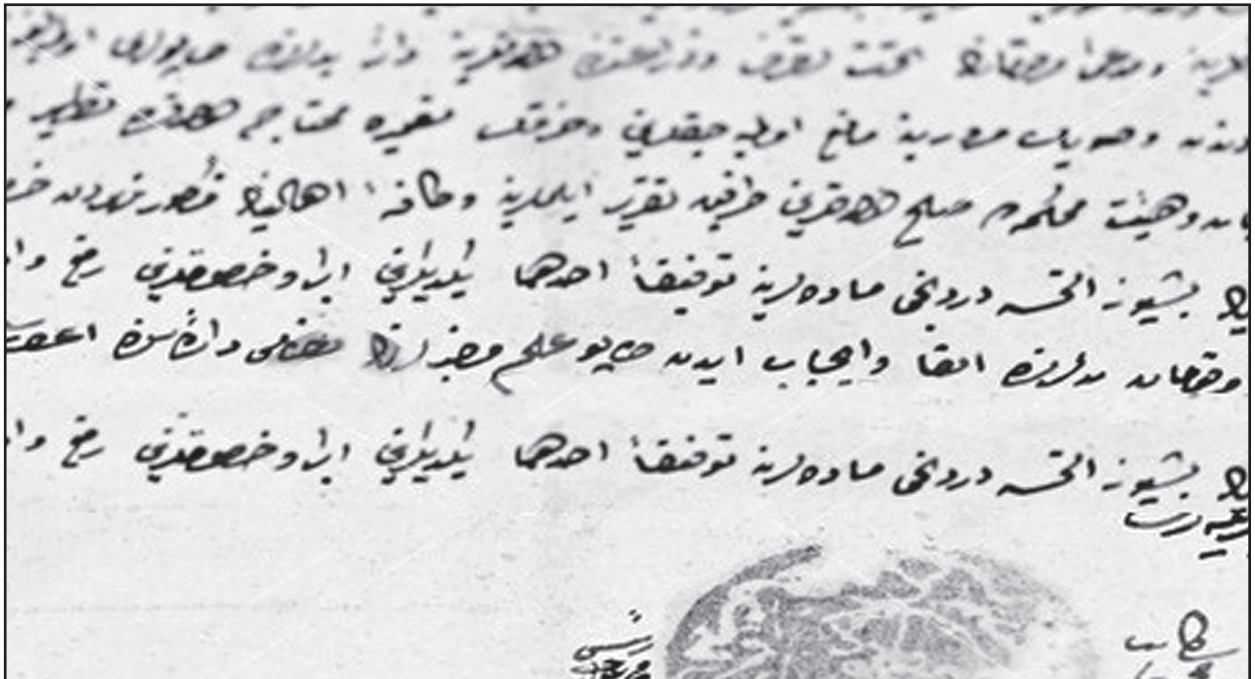
Sohbet edeb üzeredir. Edeb yolunun meşki sohbetledir. Bu sebepten sohbetteki edeb, şeyhe mukabelede bulunmak, ihvanla hem-meclis olmak husûsî dikkat ister. Sohbet meclisinin sahibi Hazret-i Allah'tır. Allah için sohbe oturuldu mu artık onun falancası filancası olmaz. Cenâb-ı Hakk'ın nazar ettiği, hatta o meclistikilerle beraber oturduğu, Efendimiz (s.a.s)'in ruhaniyetinin o sohbet halakası üzerinde olduğu bir an bile unutulmamalıdır. Zaten bu nevî nisyan (unutmak) kişiyi sohbetten ve huzurdan

düşürür. İnşâallah sohbet hakkında tafsilatlı malûmatı sizlere bilâhare arz edeceğiz. Şimdi sana lâzım olan, bu mevzuuyla alâkalı, şeyhe yani mürşide rüya arz etme bahsidir. Çünkü mânânın mürşide arz edilmesi de sohbet kabilindendir.

Nefsanî tarîklerde yani hem nefsi hem ruhu terbiye dairesine alan ve o şekilde kalbin tasfiyesini ve ruhun tahliyesini, yakîn derecede sâliklerine gösteren tarikatlar rüya ilmüne ve tâbirine çok dikkat ederler. Rüya sâlikin durumunu çok bâriz bir şekilde ortaya koyar. Bu ortaya çıkan ahvâlden şeyh de, mürîd de kendince alması gerekeni almalı, işaret edilene âgâh olmalıdır. Mürşide mânâyı arz etmek hem sohbe dâhildir,

hem sohbetin mahsulüdür. Bir derviş hem esma tâlimini, hem zikrini, hem sohbeti hem de şeyh ile arasındaki ülfet ve terbiyeyi bu mânâların zuhûruyla hangi derecede olduğunu anlar. Rüyayı şeyhe arz etmenin en başta zâhirî şartları vardır. Bu zahir edebe riayet fevkalâde önemlidir. Bir kere şeyh, rüya dinlemek için bir vakit tayin ettiyse ol vakte mülâzemet etmeli. Sâir vakitte rüya arz etmeye kalkışmamalı. Eğer husûsî bir vakit tayin edilmemiş ise kendisinin teklifi üzere yani “Rüyanız var ise dinlerim.” gibi bir söz sarf etmesi üzerine diğer mecliste bulunan zevatı ve şeyh efendinin halini gözeterek yapmalı. Bu ikisi haricinde eğer bir vakit tayin olunmamış lâkin münasib olduğu kanaati sizde uyanmışsa usulcacık şeyh efendinin yanına, belki bir hizmet vesilesiyle de olabilir, yaklaşp “Efendim, bir şey gösterildi.” veyahut “Rüyalarım var, arz edebilir miyim?” gibi izin alarak şeyh efendinin müsait olup olmadığı anlaşıldıktan sonra mânâlar arz edilmeli. Lâkin dervişe lâzım olan irfandır. Şeyh efendinin hem lisânından hem de simasından bu destur alınmalı, “Olur.” dediği halde çehresi o desturu vermez ise “Başka bir zaman anlatsam

fakîr için daha uygun olabilir, fakîr için hiçbir mahsuru yok.” gibi gönlü hoş tutan sözlerle mürşidin rızası tahsil edilmeli. Bundan sonra eğer mürşid “Anlat” derse sözü çok uzatmadan hemen rüya arz edilmeli. Mürşid ile konuşurken hatta dervişân arasında “ben” sözü mümkün mertebe telaffuz edilmemeli. Ya “bendeniz” yahut “fakîr” kelimesi isti’ mâl olunmalı. Husûsiyle rüyada “ben” tâbiri hiç kullanılmamalı. Hatta “Gördüm, yaptım ettim.” gibi ta’rifler yapılmamalı. “Gösterildi, yaptırılmış, olmuşum, ağlamışım.” gibi rivayet eder tarzda tavsif edilmeli. Bir başka husus, rüyayı anlatırken tâbir eder gibi konuşmamalı. Diyeceksin ki, bu nasıl olur? Oluyor efendim, bal gibi oluyor! Meselâ adam geliyor, “Efendim, ben gündüz şu şu işi yapmıştım, akşam da şunu okumuştum, geceleyin de şu rüyayı gösterdiler.” diyor. Şimdi ne oldu? E rüyayı zaten kendin tâbir buyurdun mübarek! Bunun mânâsı bundan ibaret deyiver de bize de hâcet kalmasın, diyoruz içimizden. Amma ne yaparsın, bu sahada adam yetişecek diyerek îkaz etmekle iktifa ediyoruz. Bazen ikaz da yetmiyor artık onlar da kuru kuruya gelip rüya tâbiri bekliyorlar.

Evlâdım, mürşidlik ve bu yolda şeyhlik rüya tâbir etmek demek değildir. Bazı şeyh efendiler rüya tâbirinde de meleke kesbetmişler, her nev'î rüyayı, etraftan gelen her nev'î müracaatı tâbir ve tefsir ederek şöhret bulmuşlardır. Mürşid yolda lâzım olan kadarıyla dervişin rüyasını tâbir ve tefsir eder. Yoksa her görülenin muhakkak bir mânâsı vardır. Ama dervişe ne lâzımdır? Rüya dinlendiğinde ibadet taatındaki çirkinlik, güzellik, gerek iyi gerek kötü düşünceler hatta midedeki hazım sıkıntısı bile fark edilebilir. Sana gösterilen o mânânın bir tefsiri ve şerhi olabilir. Amma bunların içinden sana lâzım olanı mürşid ayıklar, senin düşündüğünü değil kendisine ilham olanı o mânâ üzere söyler. İşte bu sebepten şeyhleri rüya tâbircisi zannetmek çok büyük bir hatadır. Muabbirlik/tabircilik ayrı, şeyh mesleğinden dolayı hâdisatı ve rüyayı te'vil etmek ayrıdır.

Güzel İhsan Efendi oğlum, Cenâb-ı Hakk seni kemâl ve cemâl üzere terbiye eylesin. Şunu unutmayasın ki: Şeyhe sen gidip rüyayı anlattığında esasında kendini anlatır ve arz edersin. Şeyhe rüya arz etmeden evvel sendeki mânâ zaten mürşide yansır. Senden dinlenen rüya mürşidin indinde (katında) ma'lûm olan halin sana nasıl aktarılacağına mürşide bildirilmesi demektir. Yani mürşid bilir ki falanca zât şu haldedir. Sonra o zât gelir, ona rüyayı arz eder, rüyayı arz etmeden evvel onun mânâsı zaten arz edilmiştir. Ama mürîd bunu bilmez. Sonra o rüyayı konuşurken sen idrak derecen, seviyeni mürşidine arz etmiş olursun. Mürşidin de senin o anlayışına göre kendisine daha evvel ma'lûm olmuş hali senin mânânın tâbiriymiş gibi sana arz eder. Yani rüya en ziyâde mürîde kendisini bildirmek içindir. Ayrıca mürşid, o derviş üzerindeki terbiyenin, sohbetten aldığı feyzin ve idrakin ne seviyede olduğunu dervişinin rüyalarını dinleyerek yakînen anlamış olur. Bundan dolayı tâbir edilmeyen her rüya şeytanî demek değildir. Bazı mânâlar da vardır ki, sadece mürşide aittir. Sâdık ve

hâdim dervişlerin mânâlarında, mürşidlerine havadis verilir. Mürşid onları alır "Bu bize aittir." der ve tâbir eylemez. Tâbir olunmadığı zaman "Efendim, iyi mi oldu yoksa şer mi oldu, başka bir şey daha söyler misiniz?" gibi lüzumsuz lakırdıdan uzak durmalı, şeyh efendi ile rüya arzı hususunda konuşurken simasına aval aval bakılmamalıdır. Çünkü lüzumsuz mimikler, yüzdeki ifadeler ve boş sözler şeyhe gelen ilhâmât durumuna mâni olmasa da rahatsızlık verir. Bu sebepten, husûsî konuşmalarda, duyabileceği şekilde olmak şartıyla şeyh efendinin birazcık uzağında, baş öne eğik, o konuştuğu zaman susmak ve dinlemek üzere rüya hemencecik arz edilmeli sonra da ayrılırken ya eli ya dizi öpülerek hafif bir şekilde geri çekilmelidir. Mürşidin oturuşu müsait değilse illa el diz öpmeye gayret etmek de irfansızlıktır. Yani evlâdım, illa şu kalıp olacak diye bir şart yoktur. Kalıplar belli beyândır. Lâkin nerede hangisinin yapılacağı irfanla ma'lûm olur ve o ilim üzere amel olunur.

Rüya anlatılırken ifade şekline çok dikkat etmeli, mümkün mertebe görüldüğü şekil üzere anlatılmalı, nezaket göstereceğim derken mânânın şekli değiştirilmemelidir. Mânâda menfî ve çirkin bir halde gösterilen bilindik bir şahıs varsa ilk önce o şahsın adı söylenmemeli, mürşid sorarsa ismi söylenmeli, onun haricinde gammazlarmış gibi konuşulmamalıdır. Rüyanın tâbiri veya tefsiri yapıldıktan sonra hemen tutulmalı, tebşirât verilirse etrafa anlatmamalı, bir îkaz olur ise üzüntüye kapılmamalı. Zaten derviş ona derler ki, müjde olsa da korkutulsa da büyüklerine karşı ve yolundaki hizmetine karşı asla kendinde bir değişiklik olmaz. Hatırlarsan zât-ı âlinize demiştim ki derviş şeyhi tarafından övülse de, zemmedilse de (kötülense de) itikadı hiç değiştirmez, muhabbeti ne artar ne eksilir. Bu hal bilmeyenlere çok acayip gelir. Lâkin erbabına malûmdur ki hakikattir.

İlahi Deryadan İnciler

Dr. Zafer Tortum

Rabbimizin bize verdiği nimetlere acaba yeterince şükredebiliyor muyuz? Kim cesaret edip, ben gereği kadar ibadet ediyor, bize verilen sayısız nimete yeterince şükrediyorum diyebilir.

İki cihan serveri, Makâm-ı Mahmûd sahibi, mahşerde nebilerin bile kendisinden medet isteyeceği kâinatın Efendisi sevgili Peygamberimiz (s.a.v); mübarek ayakları şişinceye kadar namaz kılar, bundan dolayı üzülen Hz. Âişe validemizin:

“Ey Allah’ın Rasûlü, geçmiş ve gelecek günahlarınız bağışlandığı halde niçin böyle yapıyorsunuz?” diye sorunca;

“**Ey Âişe! Rabbime çok şükreden bir kul olmayayım mı?**” diye buyurmuştur. (Buhârî, Teheccüd, 6)

Evet, ne kadar da az şükrediyoruz. Bu hususta, Cenâb-ı Hakk’ın (c.c) şu ayetleri ne kadar dikkat çekici ve düşünen insanın gaffletten uyanması için ne güzel mesajlar:

“Andolsun, size yeryüzünde imkân ve iktidar verdik. Sizin için orada birçok geçim imkânları da yarattık. Ama siz **ne kadar az şükrediyorsunuz!**” (A’râf, 10)

“Hâlbuki O, sizin için kulakları, gözleri ve gönülleri yaratandır. **Ne kadar az şükrediyorsunuz!**” (Mü’minûn, 78)

“Sonra onu şekillendirip, ona ruhundan üfledi. Sizin için işitme, görme ve idrak duygularını yarattı. **Ne kadar az şükrediyorsunuz!**” (Secde, 9)

“De ki: ‘O, sizi yaratan ve size kulaklar, gözler ve kalpler verendir. **Ne kadar da az şükrediyorsunuz!**’ (Mülk, 23)

Bu konuda anlatılan bir kıssayı nakletmek istiyorum size:

İbadetine güvenen bir âbid, 500 sene kadar ibadet etmiş. Öldükten sonra huzura getirilmiş. Allah Teâlâ, o kula sormuş, ‘**Seni rahmetimle mi yoksa adaletimle mi yargılayayım?**’ O da 500 yıllık ibadetine güvenerek, ‘**Adaletinle!**’ demiş. Yaptığı ibadeti tartmışlar. Bir tarafa tek gözünü, diğerine de ibadetlerini koymuşlar. Bir göz ağır gelmiş. Sonuçta yaptığı ibadetleri bir gözünün şükürünü karşılamayan bu âbidi cehenneme götürürlerken, hatasını anlayıp, ‘**Ey Rabbim, bana rahmet et. Rahmetinle muamele et!**’ diye yalvarınca Cenâb-ı Hakk onu affetmiş. Yüce Allah bu olay ile rahmetinin büyüklüğünü

göstermiş, bütün insanlara ders vermiştir.

500 yıllık ibadet ile bir gözün dahi şükürünü yerine getiremezken, nimetleri deryalar kadar olan Rahman ve Rahim Allah'a (c.c) şu ahir zamanda ömrü en fazla 70-80 yıl olan insanoğlu ne kadar da az şükrediyor değil mi?

Merhameti sonsuz olan Rabbim, 500 yıllık ömür vermese de Hz. Muhammed (s.a.v.) ümmetine 1000 aydan daha hayırlı Kadir gecesini lütfetmiş. Bunda bile ne kadar şükür ve hamd sebebi olduğunu unutmayıp, Cenâb-ı Hakk'ın nimet deryasına şöyle küçük bir gezinti yapalım:

Kalp ve Damarlar

Vücudumuzdaki damar ağının uzunluğu dünyanın çevresini 2 kez dolaşacak mesafe kadardır (yaklaşık 90.000 km). Bu damarların en kalını (2,5 cm.) Aort (ana atar damar) ve en inceleri de kılcal damarlarımızdır. Kalbimiz bu müthiş uzunluktaki damar ağına hiç durmaksızın kan pompalar. Bu damar ağı vücudumuzda başımızdan ayak parmaklarına kadar her yere ve her hücreye ulaşır. Eğer bu muhteşem damar ağı, vücudun tek bir dokusuna, tek bir organına ulaşmazsa, o organ veya doku mutlaka ölecektir.

Vücudumuzda ortalama 5 litre kan vardır ve kalbin pompa vazifesi ile bu kan günde 1000 devir yapar. Bir günde 9000 litre kan pompalayan kalbimiz, aynı anda kirli kanı akciğerlere, akciğerlerde temizlenip gelen kanı da vücuda pompalar, ömür boyu durmadan çalışır. Bütün bu muhteşem olayları günlük yaşamımızda hissetmeyiz ve anlayamayız bile. Çünkü Yaradan'ın kudretiyle bu görevi yapar!

Zemzem Mucizesi

Dinimizce mukaddes sayılan zemzem suyu hakkında Peygamberimiz (s.a.v) şöyle buyurur:

“Yeryüzündeki en hayırlı su, Zemzem suyudur. O açlığı giderir ve hastalıklara şifadır.”
(İbn Mâce)

Zemzem kuyusu; Mescid-i Harâm'ın içerisinde, yerin sadece 170 cm. altında yer alır. Bu kuyu yaklaşık 4000 yıldır -hiçbir dönemde- kurumamıştır. Zemzem suyunun kaynağı, günümüz teknolojisiyle bile hala bulunamamıştır. Kuyunun denize uzaklığı 80 km.dir ve yakınında başka hiç bir kuyu yoktur. Yaklaşık 1,5 metre derinliğindeki kuyudan, her yıl milyonlarca

insan kana kana zemzem suyu içmesine rağmen miktarında herhangi bir azalma olmamıştır.

Zemzem suyunun kendine has özellikleri vardır:

* Diğer sulara göre çok daha besleyicidir (hem susuzluğu, hem açlığı giderir). Bünyesinde daha fazla mineral barındırmaktadır ve daha az kükürt içerir. İçeriğindeki yüksek oranda kalsiyum ve magnezyum tuzlarından dolayı insanlar yüzlerine, kollarına sürdükleri zaman rahatlama hissederler.

* Dünyada içinde mikroorganizma ve bakteri bulundurmayan tek su zemzem suyudur (içindeki florürlerden dolayı).

* En dikkat çekici özelliği, böbreklerden idrar ile değil, terleme yoluyla atılmaktadır. Yani göbekten aşağı inmemektedir.

Hz. Hâcer ve oğlu İsmail'e (a.s) en dar zamanlarında Rabbimizin “Rezzak” sıfatıyla ikram eylediği mucizevî bir sudur zemzem...

Apopitozis

Apopitozis, programlı ve fizyolojik olarak hücre ölümüdür. Vücutta birçok olayda gözükür, ama en önemli ve ilginç olanı neoplazide (kansere) görülür. Herhangi bir hücre hasar gördüğünde (radyasyon, DNA hasarı, tümoral oluşum gibi) henüz olay ilerlemeden ve diğer hücreleri etkilemeden dışardan gelen sinyaller ile başlar. Hücrenin kendi genetik materyali (DNA) bu sinyali alır ve kendini yok eder.

Yani, İlahi bir hikmet olarak tek bir hücre; ‘ben hasar gördüm ve böyle devam ederse vücut daha büyük zarar görecektir, belki kanser oluşacak’ der ve ilahi bir emirle yok olma süreci başlar. Bu müthiş olay olmasaydı, birçok zararlı etkene maruz kalan insanoğlunun (hele hele günümüzdeki teknoloji çağında) kansere yakalanması çok kolay olacaktı. Yüce Allah'ın sonsuz nimetlerinden biri olan bu olayın, çeşitli biyokimyasal tepkimelerle olduğu, ama hala tam olarak çözülmediği bilinmektedir. İnsanoğlu birçok olayda olduğu gibi, bunu da tam olarak anlayamamıştır.

Çünkü:

“Nâmütenahiye, mütenâhî anlayamaz.”

Peygamberimizin Ramazan Müjdeleri

Prof. Hüseyin ALGÜL

Rahmet Ayı Ramazan

Ramazan ayı, sahuruyla, iftarıyla, teravihiyle bereketli bir aydır ve müjdeler yüküdüdür.

Sevgili Peygamberimiz:

“Ramazan olduğu zaman rahmet kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır ve şeytanlar zincire vurulurlar” buyurmak suretiyle bu müjdelere bize ümit ve moral vermektedir.

Evet... Ramazan ayı girince rahmet kapılarının sonuna kadar açılacağı müjdesi veriliyor.

Açılmış olan rahmet kapılarından katanlanarak geçmeyi elbette ki hepimiz isteriz ve bu müjdeye erişebilmek için olabildiğince duyarlı davranırız.

Elbette ki şeytanlara zincir vurulunca, müminlere zarar ulaştırmaya gücü kalmaz. Şeytan, Ramazan ayında inanç, ibadet ve ahlak bütünlüğünü sağlayan Müslüman'ı

günah yollarında yürütemez. Çünkü bu ayda Müslüman, cennetin yolundadır; kendisini cennete götürecektir ibadetlerin, hayırların ve tövbelerin yürüyüşündedir.

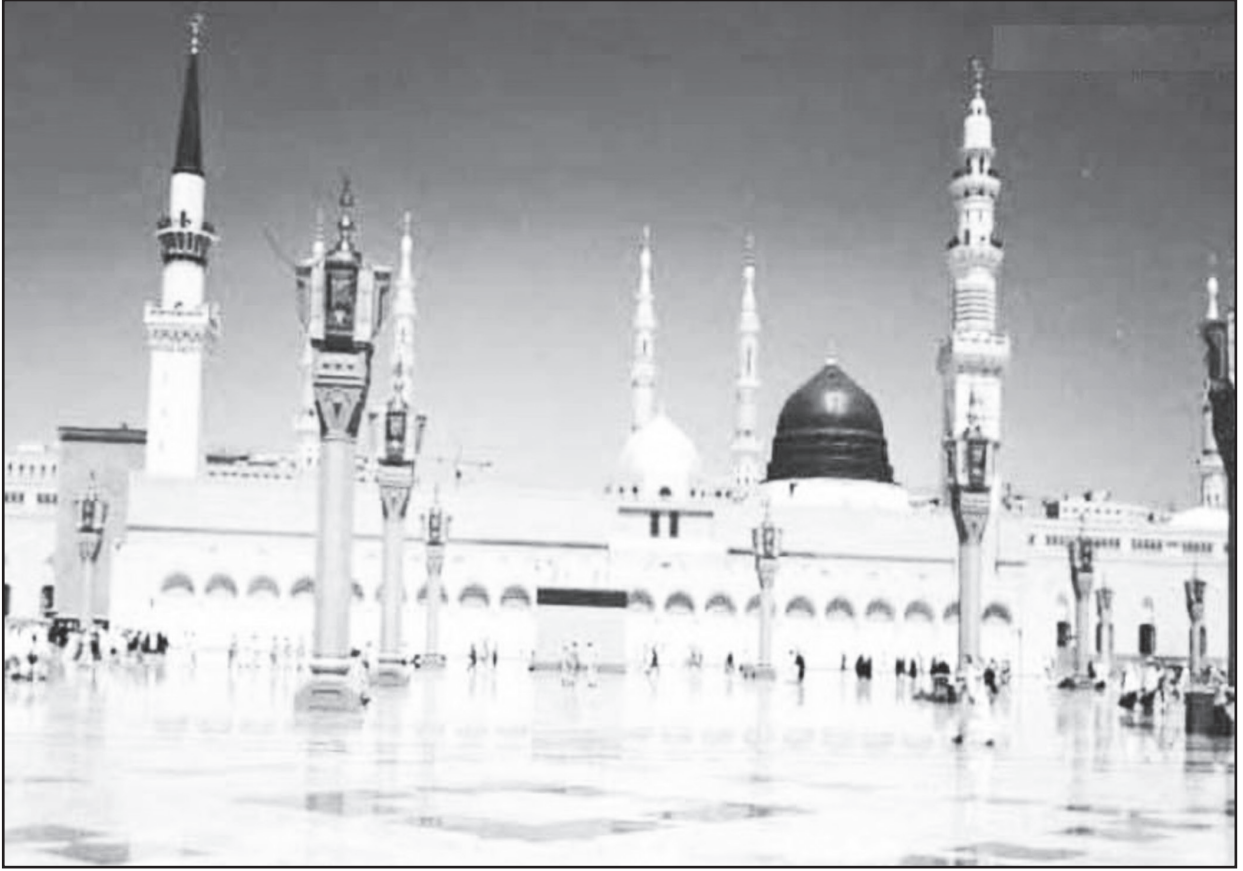
Sahurun Bereketi

Ramazan'da sahur vardır, iftar vardır, teravih vardır; *sahurda bereket, iftarda hayır ve meleklerin duası, teravihte ise geçmiş günahların bağışlanacağı müjdesi* vardır.

Evet... Sahurda bereket vardır.

Nebevî bir müjdede sahurda bereket olduğu güzel haberi bize veriliyor ve bu sebeple mümkün mertebe sahura kalkmamızın uygun olacağı öğütleniyor.

Bilindiği gibi seher ve sahur aynı kökten geliyor. Öteden beri seherlerde “Allah” demenin, kelimât-ı tesbihât ile Yüce Mevlâ'ya yalvarmanın bizi kemale eriştireceğini dinî geleneğimizden biliriz. İşte biz, bir yandan sahurda oruç için yemek yiyip niyetlenir-

ken, bir yandan da Cenab-ı Hakk'a yalvarıp yakarak gecenin o enginliğini ve dinginliğini ruh âlemimize yansıtarak müjdelenen rahmet çiçeklerini dermeye çalışırız.

İftarın Hayrı

İftarda hayır, bol ecir ve meleklerin istiğfarı vardır.

Bu sebeple ashab-ı kiramın nakline göre; Peygamber Efendimiz iftarda da akşam namazında da acele ederdi, bunları tehir etmezdi/geciktirmezdi.

Bir gün Peygamber Efendimiz, Sa'd b. Ubâde Hazretlerinin yanına geldiğinde Hz. Sa'd bir parça ekmek ve zeytin çıkardı. Rasul-i Ekrem (s.a.s.) bunları yedi. Sonra:

“Sofranızda oruçlular iftar etsin, yemeklerinizi iyi kimseler yesin, melekler de size dua etsin” buyurdu. Yine Sevgili Peygamberimiz:

“Bir kişi oruçlu birine ikram ile iftar ettirirse oruçlunun sevabı gibi sevap kazanacağını, oruçlunun sevabından da hiçbir şeyin eksilmeyeceğini” müjdeledi.

Evet... İftar müjdeleri bizi ne kadar ümitlendiriyor!

Çektiğimiz zahmetin karşılığını hemen rahmet olarak görebileceğimiz, hissedebileceğimiz, yaşayabileceğimiz bir mutlu an oluyor iftar sofrası. Aile fertleriyle, hayırlı insanlarla birlikte oluyor iftar sofrasında. **Hayırlı insanlar soframıza iştirak etmişlerse kendi sevapları hiç eksilmeksizin sevaplarının bir benzeri bize yazılıyor.** Ama soframızın görünmeyen konukları da var... Onlar melekler... Soframıza yemek için gelmiyorlar. Onlar, gün boyu Allah için aç kalıp “Hû!” diyenlere istiğfar ediyorlar, günahlarının bağışlanması için Allah'a dua ediyorlar.

Haydi, çok hoş bir iftar müjdesini daha okuyucu ile paylaşalım:

Dini geleneğimizde yer alan gönül aydınlatıcı bir habere göre; **iftar vakti oruçlunun ağzındaki açlık kokusu, Allah katında misk kokusundan daha değerli** sayılmaktadır. Çünkü o, Allah için aç kalmanın kokusudur.

Teravih Müjdesi

Ramazan müjdeleri devam ediyor...

Ramazan ayında yatsı namazına ilave olarak, vitirden önce kılınan **teravih namazının da insanların günahlarının affına vesile** olacağı

Nebevî müjde ile bildirilmiştir. Müjdeler Peygamberi Fahr-i Kâinât Efendimiz, bu konuda şöyle buyurmaktadır:

“Bir kimse Ramazan-ı şerifin gecelerinde ibadetin sevabına inanarak ve mükâfatını sadece Allah’tan umarak O’nun rızası için teravih namazını kılsa, geçmiş günahları bağışlanır... Faziletine inanarak ve mükâfatını umarak Allah rızası için Ramazan gecelerini ibadetle geçiren kimsenin geçmiş küçük günahları bağışlanır.”

İşte bu da bir büyük Ramazan müjdesi... Teravih müjdesi... Bu sebeple olsa gerek ki Müslümanlar teravih için camileri dolduruyorlar.

Ramazan Ecri

Ramazan müjdelerinin en ferahlatıcı olanlarından biri de *Ramazan’da oruç tutmanın sevabının tüm ölçülerin ötesinde ve üstünde olacağıdır*. En başta bu müjde olmak üzere diğer Ramazan müjdelerini de ihtiva eden bir hadisinde Rasul-i Ekrem Efendimiz şöyle buyurur:

“Aziz ve Celil olan Allah: ‘Âdemoğlunun işlediği her hayır ve ibadet kendisi içindir. Fakat oruç böyle değildir. Çünkü oruç, halis Benim (rızam) için yapılan bir ibadettir. Onun mükâfatını da Ben veririm.’ buyurdu. Oruç bir kalkandır. Herhangi biriniz oruçlu olduğu gün, artık kötü söz söylemesin ve bağırıp çağırmasın. Eğer biri kendisine söver veyahut onunla dövüşmek isterse hemen ‘Ben oruçluyum’ desin! Muhammed’in canı elinde olan Allah’a yemin ederim ki, oruçlunun (ağzındaki açlık) kokusu kıyamet gününde Allah katında misk kokusundan daha temizdir. Oruçlunun, kendileriyle ferahlanacağı iki sevinci vardır: İftar ettiğinde iftarıyla sevinir; Rabbine kavuştuğu zaman oruç (unun mükâfatı) ile ferahlanıp sevinir.”

Evet... Oruçta riya olmaz. Oruca Allah için samimiyetle niyet eden; sevaplı, bol ecirli, dualı, ferahlı ve bereketli bir iftara erişir. Riyanın karışmadığı oruç, Allah için tutulmaktadır ve sevabı da O’na aittir. Oruçlu, iftar sevinciyle ferahlanacağı gibi, Rabbi’ne kavuşacağı an da orucunun mükâfatı kendisine hissettirilir. Bu, ne büyük

müjde, öyle değil mi?

Cennette Reyyan Kapısı Müjdesi

Bu yazıyı Peygamber Efendimiz’in, samimiyetle Ramazan orucunu tutanlara verdiği büyük müjde ile tamamlamak uygun olur. Bu müjde, *“oruçluların cennete özel bir kapıdan sevk oluncakları”* haberidir. İşte o müjde:

“Cennette Reyyan denilen bir kapı vardır. Bu kapıdan kıyamet gününde (cennete) yalnız oruçlular girer. O kapıdan onlardan başkası giremez. (Kıyamet gününde) “Oruçlular nerede?” diye nida edildiğinde, oruçlular kalkıp oradan girerler. Oruçluların sonucusu içeriye girdiği zaman kapı kapatılır ve oradan içeriye (oruçlulardan) başka hiç kimse giremez!”

Nebevî Müjdenin İzinde

Hız. Âişe’nin bildirdiğine göre bütün bu müjdelerin kaynağı olan Sevgili Peygamberimiz, bu müjdelere ayını diğer zamanlara göre daha bir duyarlılıkla değerlendirirdi. Özellikle Ramazan’ın son on günü girince, geceleri (diğer gecelere göre daha bir duyarlılıkla) ihya eder, ehil ve ailesini (aile bireylerini ibadet için) uyandırır, ibadete daha fazla önem verir, diğer vakitlere göre daha çok bir ibadet gayretine ve çalışmasına girerdi.

Yüce Allah tarafından Kur’an’da, içinde “Kadir” olmayan bin aydan hayırlı olduğu müjdeleyen mübarek “Kadir Gecesi” de Ramazan ayındadır.

Evet... Müjdelere ayı olan mübarek Ramazan’ın içindeki “müjdelere gecesi olan Kadir Gecesi” de gerçekten hayrı, sevabı, huzuru ve güzelliği açısından derinliği olan bir gecedir.

Şayet Peygamber Efendimiz’in izi sıra yürür ve Ramazan ayını gereği gibi değerlendirebilirsek, biz de bu müjdelere erişebiliriz.

Haydi... Ramazan bilinciyle müjdelere doğru yürüyelim!

Allah'ın Yardımı Geldiğinde...

Derleyen: Şaban KESECI

Hendek savaşı birçok ibretlik olaya sahne olmuştur. Savaşın sonuna doğru...

Sahabe efendilerimizden Huzeyfetü'l-Yemân (r.a) anlatıyor:

“Cebrail *aleyhisselamın* müşriklerin üzerine salınacağını ve onları perişan edeceğini Peygamberimiz *aleyhisselama* önceden haber vermiş olduğu rüzgâr, kasırga, Sebt (Cumartesi) gecesi gürlemeye başladı.

Bu, en soğuk kış gecelerinde esen soğuk, dondurucu bir rüzgârdı. Bize öyle bir gece gelip çatmıştı ki, ondan daha karanlık bir gece görme miştik.

Gök gürültülerini andıran gürültülerle, korkunç bir rüzgâr da gelip çatmıştı bize!

Resûlullah *aleyhisselam* müşriklerin aralarında anlaşmazlığa düştüklerini ve Allah'ın onların topluluklarını dağıttığını haber almıştı. Gecenin bir kısmını namaz kılarak geçindikten sonra, bize

doğru yöneldi ve:

‘Bizim için şu kavmin ne yaptığını gördükten sonra benim yanıma dönecek bir kimse var mı ki, ben onun Cennette bana arkadaş olmasını Yüce Allahtan dileyeyim?’ buyurdu.

Orada bulunanlardan hiçbiri, duydukları şiddetli korku ve karşılaştıkları şiddetli açlık ve şiddetli soğuk yüzünden, ayağa kalkamadı.

Resûlullah *aleyhisselam*, bu çağrısını üç kez tekrarladı.

Bunun üzerine, Resûlullah *aleyhisselam* benim yanıma geldi. Üzerimde, ne düşmandan korunabileceğim kalkanım, ne de soğuktan korunabileceğim elbisem vardı. Zevcemın entari üzerinden giydiği, boyu dizlerimi geçmeyen kısa bir ceketten başka bir şeyim yoktu.

Resûlullah *aleyhisselam* yanıma gelince, dizlerimin üzerine çöküp büzüldüm. Benim için:

‘Kim bu?’ diye sordu.

‘Huzeyfe!’ dedim.

‘Huzeyfe hâ?’ buyurdu.

‘Evet yâ Rasûlallah! Huzeyfe’yim!’ dedim.

‘Sen geceden beri benim sesimi işitmedin mi? Ne için ayağa kalkmadın?’ diye sordu.

‘Seni hak din ile peygamber gönderen Allah’a yemin ederim ki; ben kendimdeki açıklıktan ve karşılaştığım soğuktan dolayı davetine icabet edemedim!’ dedim.

‘Git de, bana şu kavmin haberini getir! Git, şu kavim ne yapıyor bir bak! Yanıma dönüp gelinceye kadar da, onlara ne ok, ne taş atacak, ne mızrak splayacak, ne de kılıç vuracaksın!’ buyurdu.

‘Yâ Rasûlallah! Onlar beni öldürürler diye korkmuyorum. Fakat beni esir edip keserler, biçerler diye korkuyorum!’ dedim. Resûlullah *aleyhisselam*:

‘Sen benim yanıma dönüp gelinceye kadar ne sıcaktan, ne de soğuktan zarar görmeyeceksin! Senin için esir edilmek, kesilip biçilmek sakıncası da mevcut değildir’ buyurdu. Yine:

‘Git, şu kavmin içine gir! Ne söylüyorlar bir bak! Bana şu kavmin haberini getir, ama onları aleyhime kaldıracak bir şeyi yapmaktan sakın!’ buyurdu.

‘Allah’ım! Onu önünden, ardından, sağından, solundan, üstünden, altından koru!’ diyerek dua etti. Kılıcımı, yayımı aldım. Üzerimdeki ötemi berimi sıkıladım.

Müşriklere doğru yürüyüp gitmeye başladım. Sanki hamamda yürüyor gibi idim. Vallahi, içimde ne bir korku, ne de bir üşüme kalmış, hepsi içimden çekilip gitmişti. İçimde bunlardan hiçbir şey duymuyordum artık! Nihayet, müşriklerin ordugâhının yanına vardım.

Ebu Süfyan’ı yanmış bir ateşin başında ve bir takım adamların içinde buldum.

‘Göçüp gitmek gerek! Göçüp gitmek gerek!’ diyordu. Sırtını ateşe tutup ısıtmaya başladığı sırada idi ki, kendi kendime:

‘Ben daha ne bekliyorum? Allah düşmanın yerini görmüş bulunuyorum!’ dedim. Hemen,

Resûlullah *aleyhisselamın*:

‘Benim yanıma dönüp gelinceye kadar bir hadise çıkarmayacaksınız!’ buyruğunu hatırlayınca geri durdum, okumu çantama koydum. Kendimde bir cesaret buldum. Onların içlerine girdim.

Rüzgâr ve Allah’ın gözle görülmeyen ordusu onlara yapacağını yapıyor; onların tencere ve tavalarını deviriyor, ateş ve ışıklarını söndürüyor, çadırlarını başlarına yıkıyordu! O sırada, ateşin başına kadar varmış, müşriklerin yanlarına oturmuştum.

Ebu Süfyan, ayağa kalkıp:

‘İçinizde casuslar, gözcüler bulunmasından sakınınız! Her adam yanında bulunanın kim olduğuna baksın. Sizden her biriniz, yanında oturanın elini tutsun! Kim olduğunu tanınsın!’ dedi.

Hemen sağ elimi uzatıp yanımda oturan kimsenin elini tuttum ve ona:

‘Sen kimsin?’ dedim.

‘Amr b.Âs!’ dedi. Hemen sol elimi de uzatıp sol yanımda oturan kimsenin elini tutarak kendisine:

‘Sen kimsin?’ dedim.

‘Muaviye b. Ebu Süfyan!’ dedi. Ben tanımırım diye korkumdan böyle yaptım.

Bundan sonra, Ebu Süfyan:

‘Ey Kureyş cemaati! Vallahi, siz durulacak bir yerde durup sabahlamadınız! Vallahi, siz durulacak gibi bir yerde değilsiniz! Hemen göç edip gidiniz! İşte, ben göç edip gidiyorum!’ dedi.

Sonra da, devesine doğru vardı. Devenin bir dizi bağlı idi, üzerine oturdu, yürütmek için ona vurdu. Deve üçayağı üzerine sıçrayıp kalktı. Vallahi, devenin ayak bağı ayakta iken çözüldü!

Rüzgâr ordugâhlarını altüst ederken, onlar ordugâhlarından bir karış bile ileri geçecek durumda değillerdi. Vallahi, onların büyük halıları ve döşekleri üzerine rüzgârın yağdırdığı taşların çıkardıkları sesleri işitiyordum.

İkrime b. Ebu Cehil, Ebu Süfyan’a:

‘Sen kavmin lideri ve orduların başkumandanı olduğun halde, halkı nasıl geride bırakıp gidiyor-

sun?!' deyince, Ebu Süfyan utandı.

Hemen devesini ıhdırdı ve yularını eliyle çekip durdu ve halka:

'Haydi, göç ediniz!' dedi.

Ordusunun takip edilmesinden korkarak Amr b. Âs ve Hâlid b. Velid'i artçı olarak iki yüz atlı ile geride bıraktı. Bunlar, seher vaktine kadar ordugâhta beklediler.

Kureyşilerin orduları böylece Medine'den ayrılıp gittiler."

Huzeyfe (r.a) Hazretleri şöyle devam eder:

"Müşriklerin ordugâhından döndüğüm zamanda da, yine, hamamda yürüyor gibi idim!

Resûlullah *aleyhisselama* doğru giderken, yolu yarıladığım veya yarıya yakın yol aldığım sırada gördüğüm yirmi kadar beyaz sarıklı süvari, bana:

'Sahibine haber ver Allah, düşman askerlerine karşı ona kâfi gelmiştir!' dediler.

Resûlullah *aleyhisselamın* yanına döndüğüm zaman, kendisi zevcelerinden birisine ait Yemen işi bir kilim üzerinde namaz kılıyordu.

Vallahi, döner dönmez, bütün üşümelerim gerisin geri bana gelmişti; tirtir titriyordum.

Yaklaşmamı eliyle işaret edince, yanına yaklaştım. Yaklaşınca, kilimin bir ucunu benim üzerine sarkıtıp saldı. Namazını bitirince:

'Yeman'ın oğlu, otur! Müşrikler hakkında ne haberin var?' diye sordu.

'Yâ Rasûlallah! Halk Ebu Süfyan'ın başından dağılmış, başında ancak bir cemaat kalmış! Ateş yakmışlar. Allah, bizim üzerimize boşalttığı soğuk gibi, onların üzerine de soğuk boşaltmaktadır! Fakat biz buna karşılık Allah'tan onların dilemedikleri ecri dileriz!' dedim.

Kendisine müşriklerin bütün haberlerini verdim ve onları göçüp giderlerken geride bıraktığımı söyledim.

Peygamber *aleyhisselam*, azı dişleri görününceye kadar güldü.

Resûlullah *aleyhisselam* beni iki ayağı arasına, ayakucuna yatırdı. Örtünün bir ucunu üzerine bıraktı. Örtünün içinde sabaha kadar uyumaktan ayrılmadım. Sabaha eriştiğim zaman, Resûlullah *aleyhisselam*:

'Kalk artık ey uykucu!' buyurdu.

Peygamberimiz *aleyhisselam* sabaha çıktığı zaman, oradaki düşman ordugâhlarında bir tek kişi bile geride kalmamıştı. Müşrikler götüremedikleri bazı metalarını da bırakıp gitmişlerdi.

(Mustafa Âsım Köksal, İslâm Tarihi, Medine Devri, V, 105-112)

Fıkıh Bilgisi

Oruçla İlgili Bilinmesi Gerekenler

Emre ALTINTAŞ

Ramazan orucu müslüman, akıllı ve ergenlik çağına gelmiş kimselere farzdır. Ramazan orucu, kameri aylardan Ramazan ayının bazen 29, bazen 30 gün sürmesine göre 29 veya 30 gün olarak tutulur.

Oruçlarda niyet önemlidir. Niyet kalp ile olur. Geceleyin imsakten önce veya imsak vaktinde ertesi gün oruç tutacağını kalbinden geçiren bir müslüman o günün orucuna niyet etmiş olur. Oruç tutmak düşüncesi ile sahur yemeğine kalkan kimse de oruca, niyet etmiş sayılır. Ancak oruç tutan kimsenin hem içinden niyet etmesi, hem de dili ile:

“Niyet ettim, Allah rızası için Ramazan’ın yarınki orucuna” diye söylemesi daha iyi olur.

Beş çeşit oruç vardır:

1. Farz Oruç: Ramazan orucunun edası ve kazası farzdır. Keffâret oruçlarının tutulması da farzdır.
2. Vâcib Oruç: Adak oruçları ile bozulan nafîle orucun kaza edilmesi vaciptir.
3. Sünnet Oruç: Kamerî aylardan Muharrem ayının 9-10 veya 10-11. günlerinde oruç tutmak sünnettir.
4. Müstehâb Oruç: Kamerî ayların 13. 14. 15. günleri ile her haftanın Pazartesi ve Perşembe günleri, Şevval ayında 6 gün oruç tutmak müstehâbtır.
5. Mekruh Oruç: İki türlü mekruh oruç vardır:
 - a. Muharrem ayının sadece 10. günü oruç tutmak, yalnız Cuma veya Cumartesi günleri oruç tutmak, iki orucu iftar etmeksizin birbirine eklemek veya senenin tamamını oruçlu geçirmek “tenzîhen mekruh”tur.
 - b. Ramazan bayramının birinci günü ile Kur-

ban Bayramının 4 günü oruç tutmak “tahrîmen mekruh”tur.

Ramazan’da Oruç Tutamayanlar Ne Yaparlar?

Oruç tutmayacak kadar hasta olanlar, hastaya bakanlar, Ramazan ayında yolculuk yapanlar, gebe veya emzikli olanlar, aşırı yaşlılar ve düşkünler, aybaşı hali veya loğusalık halinde bulunan kadınlar Ramazan ayında oruç tutmazlar. Bunlardan:

1. Aybaşı hali veya loğusalık halinde olan kadınlar ile emzikli ve gebe olan kadınlar, bu özürleri sona erdikten sonra ve Ramazan ayı dışında oruçlarını kaza ederler.
2. Yolcular, yolculukları bitince oruçlarına başlarlar. Ramazan ayında tutamadıkları oruçlarını Ramazan ayından sonra tutarlar.

Oruca Ne Zaman ve Nasıl Niyet Edilir?

Orucun sahih olması için niyet etmek şarttır. Niyetsiz oruç makbul değildir. *Ramazan orucuna, akşamdan itibaren kuşluk vaktine kadar* niyet edilebilir. Şöyle ki:

Normal olarak oruca, sahur yemeğini yedikten sonra niyet edilir. Ancak sahurda uyanamayıp yeme içme zamanının bittiği imsak vaktinden sonra kalkan bir kimse, güneş doğmuş olsa bile, kuşluk vaktine kadar o günün orucuna niyet edebilir. *Yeter ki imsak vaktinden sonra orucu bozacak bir şey yapmasın.*

Sahura kalkmak istemeyen bir kimse, akşamdan sonra yarının orucuna niyet edebilir, geceleyin kalkıp tekrar niyet etmesi gerekmez. Ramazan ayında tutulamayan orucu, başka günlerde kaza ederken niyetin geceleyin “*tan yeri ağarmadan önce*” yapılması gerekir. Keffâret oruçları da böyledir. Bu oruçlara imsaktan sonra niyet edilmez.

Niyet esasen kalp ile olur. Yani geceleyin, yarın oruç tutacağını kalbinden geçiren kimse niyet etmiş demektir. Oruç tutmak düşüncesi ile sahur yemeğine kalkan kimsenin bu düşüncesi de niyettir. Oruca kalp ile niyet etmek yeterlidir. Ancak kalp ile yapılan bu niyeti dil ile söylemek daha iyidir. Bu sebeple, oruç tutacak olan kimse, hem içinden niyet etmeli, hem de dili ile:

“Niyet ettim, Allah rızası için Ramazan’ın yarınki orucuna” diye söylemelidir.

Oruç Nasıl Tutulur?

Oruç, imsâk vaktinde başlar. Oruca niyet eden kimse bu vakitten itibaren herhangi bir şey yiyemez, içemez ve orucu bozan şeyleri yapamaz. Bu durum akşam güneş batıncaya kadar devam eder. Güneş battıktan sonra yiyip içmek suretiyle orucunu açar. İşte niyet ederek, imsâk vaktinden akşam güneş batıncaya kadar yememek, içmemek ve orucu bozan şeylerden sakınmakla bir günlük oruç tutulmuş olur.

Orucu Bozup Kaza Ve Keffâret Gerektiren Haller

Oruçlu olduğunu bildiği halde kasten;

1. Yemek, içmek (ister gıda maddesi, isterse ilaç olsun, sigara da bunlara dâhildir),
2. Cinsi ilişkide bulunmak.

Orucu bozar, kaza ve keffâreti gerektirir.

Kaza

Bozulan orucun yerine gününe gün oruç tutmaktır.

Keffâret

Bozulan bir gün orucun yerine iki ay veya altmış gün peş peşe oruç tutmaktır.

Ramazan ayında niyet ederek oruca başlayan bir kimse özürsüz olarak bile bile yiyip içse veya cinsi ilişkide bulursa orucu bozulur. Bozulan bu oruç

cun gününe gün kaza edilmesi, ayrıca oruç özürsüz olarak ve bile bile bozulduğu için de keffâret tutması gerekir.

Başlanan bir orucu bilerek bozmanın dünyadaki cezası keffârettir. Yani altmış gün birbiri ardınca oruç tutmaktır. Herhangi bir sebeple keffâret orucuna ara verilir veya eksik tutulursa yeniden başlayıp altmış günü kesintisiz tamamlamak lazımdır. Kadınlar keffâret orucu tutarken araya giren âdet günlerini tutmazlar, âdet halleri bitince ara vermeden temiz günlerinde oruca devam ederek altmış günü tamamlarlar.

Orucu Bozup Yalnız Kazayı Gerektiren Şeyler

1. Yenmesi mutat olmayan ve ilaç olarak da kullanılmayan şeyleri yutmak (toprak, kâğıt, pamuk gibi).
2. Buruna ilaç çekmek
3. Kulağın içine yağ damlatmak
4. Abdest esnasında ağızına ve burnuna su alırken kendi elinde olmayarak boğazına su kaçmak

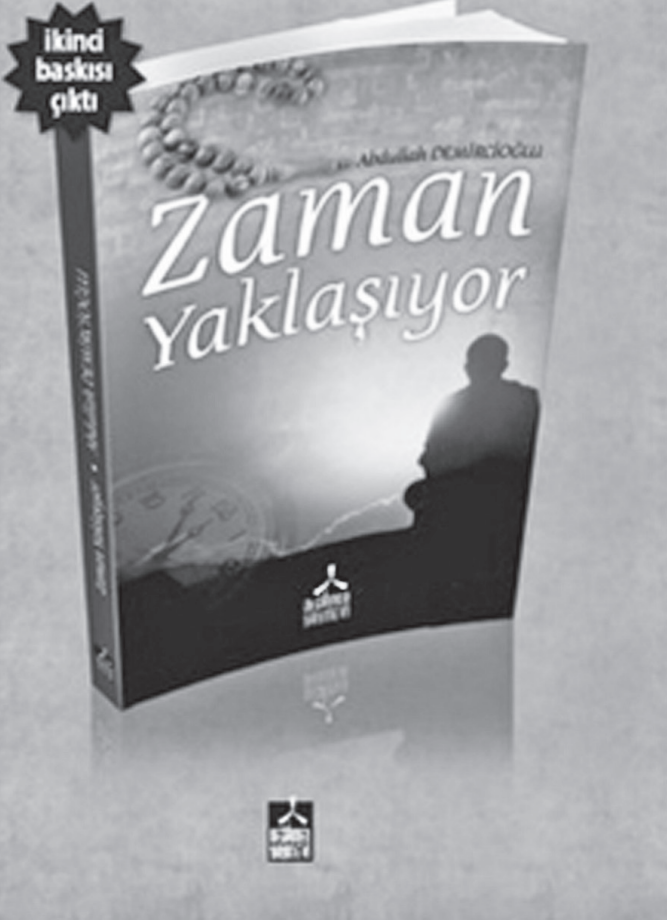
5. Ağızına aldığı renkli ipliğin boyası tükürüğe geçip, boyanan bu tükürüğü yutmak
6. Zorla orucu bozulmak
7. Ağız dolusu kusmak (Kendi isteği ile)
8. Akşam vakti girmediği halde, akşam oldu zannederek iftar etmek
9. İmsak vakti geçtiği halde, imsake daha vardır zannederek yemek
10. Kendi iradesi olmaksızın ağızına kar ve yağmur tanesi kaçan ve bunu yutmak
11. Meşru bir özür sebebiyle, makatından iğne yaptırmak

Orucu Bozmayan Şeyler

1. Oruçlu olduğunu unutarak yemek, içmek (unutarak yiyip içerken oruçlu olduğunu hatırlarsa hemen ağızını yıkayıp oruca devam eder, oruçlu olduğunu hatırladıktan sonra boğazından aşağıya bir şey geçerse orucu bozulur).
2. Kulağına su kaçmak
3. Göze ilaç damlatmak
4. Gece yıkanması gerekirken sabahleyin yıkanmak
5. Kendi isteği olmayarak kusmak
6. İhtilâm olmak (yani uyurken cünüplük hali meydana gelmek),
7. Kan aldırma
8. Kendi isteği olmayarak boğazına toz, duman girmek
9. Ağızındaki tükürüğü yutmak
10. Yemeksizin herhangi bir maddenin tadını boğazında hissetmesi
11. Nohut tanesinden daha küçük olan ve dişler arasında bulunan yiyeceği yutmak

Oruçluya Mekruh Olan Hususlar

1. Bir şeyi dilinin ucuyla gereksiz yere tatmak
2. Lüzumsuz yere bir şey çiğnemek
3. Sakız çiğnemek
4. Kendisinden emin olmayan bir kişinin hanımını öpmesi, boynuna sarılması vb.
5. Tükürüğü ağızda biriktirip yutmak
6. Kan aldırma
7. Kendini zayıf düşüreceğini tahmin ettiği yorucu bir işte çalışmak
8. Ağızına su alıp çalkalamak

Kitabın Adı	: ZAMAN YAKLAŞIYOR
Yazarı	: Abdullah DEMİRCİOĞLU
Yayınevi	: Değirmen Yayınları
Ebadı	: 13x19.5 cm.
Sayfa Sayısı	: 247 sayfa
Fiyatı	: 10,00 TL
ISBN	: 978-605-4304-00-4

Avrupa İlahiyat Fakültesi Rektörü Abdullah Demircioğlu'nun kaleme aldığı ve Değirmen Yayınlarından çıkan "ZAMAN YAKLAŞIYOR" isimli eserini siz değerli okurlarımıza takdim ediyoruz.

Takdim

Kur'ân ve Sünnet'ten alınan tertemiz bilgiyle; güneş ve ay misâli, inananların yollarını aydınlatan bir ilim demeti bu kitap... Gafletten bunalmış, rûhî derdine çözüm bulamamış, huzur veren bu ilmi nereden alacağını araştıran samimi mü'minlerin başucunda bulunduracakları, çevrelerine rahatlıkla tavsiye edebilecekleri bir eser...

Ömrünü pırıl pırıl İslâm deryâsında ilim öğrenmek ve bu temiz, süzölmüş bilgileri gerçek ilme susamışlara öğretmekle, bu ilimlerin manâsını kalplere işlemekle geçiren yazarımız Sayın Abdullah DEMİRCİOĞLU, çeşitli konularda rûhları

doyurucu, kalpleri huzûra kavuşturucu açıklamalarda bulunmaktadır. Coşkulu bir deniz gibi kimi zaman ilim öğrenmenin önemini, kimi zaman nefsimizi hesaba çekmenin gereğini, Allah'ı (c.c) anmanın, zikretmenin değerini, kimi yerde Hz. Peygamber (s.a.s) ve ashâbının hayatından sahneleri, kimi zaman imân ve itikâd konularını ve özellikle kalplere İlâhî aşkı yerleştirme okulu olan tasavvufun kıymetini ve gereği gibi bilinmeyen pek çok konuyu dalga dalga, sahilinde bekleyen taliplerine ulaştırmaktadır.

Bu kitapta; sizi heyecanlandırıp vecd ile titreten bir manâ cereyanını, rûhunuzu okşayan tatlı bir pınarın huzur veren şırıltısını, gönlünüzü serinleten bir sabah melteminin hafif hafif esişini bir arada yaşayacaksınız.

Vesselâm...